

Red dela s srebrnim vencem
1974

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 21. aprila 1978 — Številka 8

Ob prazniku čestitamo vsem delovnim ljudem! (Foto: Stane Jesenovec)

Prvi maj — velik človekov praznik

človekove telesne in duhovne sile.

Tokrat praznujemo z zadoščenjem: uresničujemo zakon o združenem delu, gradimo nove družbenoekonomske odnose po načelu svobodne menjave dela. Zakoličili smo zgodovinsko prelomnico v razvoju medčloveških odnosov, kajti brez tega ne bi mogli upati v prihodnost, ki jo zagnano ustvarjamo. To je pot k resnični odpravi vsakršnega izkoriščanja, k pristi enakovrstnosti ljudi, k uresničevanju najglobljih smotrov revolucije delavskega razreda in temelj razvoja nove samoupravne socialistične kulture.

Delo je obenem izziv človeku, da si ustvari življenje v svetu, vrednem njegove moči. Samoupravljanje osvobaja človeka tujih pritiskov in vodi, hkrati pa preda vsa bremena odgovornosti in

odločitev za prihodnost na njegova ramena, v temeljne organizacije združenega dela. Obremenjeni s tradicijo v odnosih se velikokrat ne zavedamo, da so samoupravne oblike združenega dela najvišja avtoriteta, da iz teh temeljev rastejo vse druge širše oblike družbenega razvoja in upravljanja. Smo sredi iskanja in naporov, da združeni interesi delavcev in občanov zaživijo kot vodilo vseh družbenih prizadevanj in odsevajo usklajeno v razvojnih načrtih in uporabi celotnega družbenega bogastva.

Vzgoja je pri tem enakopravna sestavina združenega dela z veliko odgovornostjo, da pospešuje razvoj in oblikovanje ustrezne moralne zavesti in znanja, da usposablja človeka sredi dela za učinkovito reševanje nešteti vprašanj in nalog in mu pomaga k

samovzgoji, kajti sposobnost samoizobraževanja spada med temeljne pogoje uspešnega vključevanja v delo in družbeno življenje.

Prvi maj je praznik vseh delovnih ljudi, praznik človekovega ustvarjanja, njegove sreče in svobode. Veselimo se, smo samozavestni in ponosni, hkrati pa se z globokim spoštovanjem spominjamo velikih žrtev delavskega gibanja, ki so s svojim delom in življenji utirale pot v našo svobodo: kmetov, delavskih revolucionarjev, borcev narodnoosvobodilne vojne. Le s tem v zavesti lahko izmerimo in ovrednotimo naše sedanje dosežke in črpamo moči za revolucijo, ki traja. Prvi maj — velik človekov praznik, nas združuje v svetovno družino delavcev, bojevnikov za napredek, mir in svobodo.

Boris Lipužič

Skupni programski temelji usmerjenega izobraževanja

Prvi del javne razprave o delovnem osnutku skupnih programskih temeljev usmerjenega izobraževanja je končan. Po pripombah in dopolnilnih predlogih bo pripravljen predlog predmetnika in učnih načrtov skupnih programskih temeljev. Razprava na VIII. kongresu Zveze komunistov Slovenije in stališča v kongresni resoluciji dajejo jasno usmeritev za nadaljnjo intenzivnejšo preobrazbo vzgojnoizobraževalnega sistema v skladu z zahtevami razvoja naše samoupravne socialistične družbe.

Skupni programski temelji na začetku usmerjenega izobraževanja bodo vgrajeni v načrt vzgoje in izobraževanja za poklicno delo in samoupravljanje. V številu ur, ki je predvideno v prvem in drugem letu usmerjenega izobraževanja, bo po predlogu 73 % skupnega vzgojnoizobraževalnega programa za vse učence in odrasle, ki se bodo poklicno izobraževali po uspešno končani osnovni šoli. Ta program ima sestavine splošne kulturne, družboslovnoekonomske, naravoslovno matematične in proizvodno-tehnične vsebine, 27 % predvidenih ur pa bodo zavzele primarne programske usmeritve, sestavljene iz skupin obveznih izbirnih predmetov, ki so najpomembnejši za kako usmeritev in izhajajo iz skupnih programskih temeljev. Poleg teh bodo obvezni tudi drugi usmeritveni predmeti z vajami in praktičnim poukom, torej programi, ki bodo namenjeni določenemu poklicnemu izobraževanju.

Pomembna enakovredna sestavina skupnih temeljev bo proizvodno tehnično področje z osnovami tehnike in proizvodnje ter s proizvodnim in drugim družbeno koristnim delom. Učenci si bodo pridobili splošno teoretično in praktično znanje za poklicno izobrazbo. Šole bodo del programa, usmerjenega v pripravo za poklic, uresničevale neposredno v organizacijah združenega dela v materialni proizvodnji in v drugih dejavnostih. V eni izmed primarnih usmeritev si bodo lahko učenci že v drugem letu, v skladu z zahtevami določenih profilov poklicev, pridobili izobrazbo za poklic in se vključili v delo. Tako s skupnimi programskimi temelji kot tudi z obveznimi izbirnimi programi v primarnih programskih usmeritvah se bo povezovala teorija s prakso, vzgoja in izobraževanje z delom, s tem pa se bodo teoretična spoznanja prenašala v življenje. Na tem temelju bodo zgrajeni končni programi izobraževanja za posamezne poklice.

V drugem letu se bo težnja premaknila na obvezne izbirne predmete, skupni programski temelji pa bodo še vedno obsegali več kot 45 % vseh ur. Torej je zmotno mnenje, da so skupni programski temelji omejeni samo na prvo leto.

Še vedno smo priče ozkim, enostranskim pojmovanjem sodobne splošne izobrazbe, ki podcenjujejo vlogo tehnične kulture in delovne prakse kot sestavine vzgoje in izobraževanja. Poznavanje in uporaba materialov, orodij, strojev in naprav, ki jih vidavamo povsod, tehnična in delovna dokumentacija kot sredstvo komuniciranja v vsakršni družbenoekonomski dejavnosti, proizvodni procesi in organizacija dela, temeljni pojmi o energetiki, elektroniki in informatiki, vse to je nepogrešljivo v splošni izobrazbi sodobnega človeka.

Zaradi teh novih sestavin splošne izobrazbe ni mogoče govoriti o zniževanju splošne izobrazbene ravni v usmerjenem izobraževanju. Nasprotno. Splošna izobrazba bo pridobila s tem novo vrednost, neločljiv del le-te bosta tudi poglobljena in širša kulturna vzgoja in izobrazba za vse učence, ki se vključujejo v poklicno izobraževanje po končani osnovni šoli.

Obseg in raven znanja se s skupnimi programskimi temelji ne bosta zmanjšala, saj je naš smoter vzgoja, oblikovanje celostne socialistične samoupravljaljske osebnosti, vsestranski razvoj proizvajalca in samoupravljalca.

Pri končnem oblikovanju skupnih programskih temeljev bo treba preprečiti težnje, ki se še vedno izražajo v prenatrpanosti in enciklopedičnosti učne snovi. V vzgojnoizobraževalnem procesu bo moral prevladati marksistično zasnovan, problemski pouk, pri katerem bo bistveno spoznavanje in razumevanje vzrokov in posledic pojavov in zakonitosti in večja soodvisnost učne snovi posameznih predmetov.

V tako pojmovanih skupnih programskih temeljih, ki so sestavni del poklicnega izobraževanja in zagotavljajo višjo raven splošne izobrazbe vsem, seveda ni prostora za posamična tehnokratska, pragmatična in utilitaristična pojmovanja o zoževanju obsega in vsebine skupnih programskih temeljev. V skupnih programskih temeljih so torej upoštevane širše družbene zahteve in potrebe. Zanje so bila sprejeta splošna medrepubliška izhodišča v skladu s stališči X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

Neutemeljena je tudi bojazen, da bodo skupni programski temelji spodbujali samo poprečne, ne pa tudi tistih, ki so nadpoprečno sposobni in lahko hitreje napredujejo. Za to se nedvomno zavzemamo vsi sprčo izobraževalno kadrovskih potreb združenega dela in vse družbe. Izbira fakultativnih in dopolnilnih programov pa bo omogočila, da bo vsakdo po svojih sposobnostih in nagnjenjih sprejel večje obveznosti ter si tako zagotovil možnosti za hitrejšo pot v vzgojnoizobraževalnem procesu vse do najvišjih stopenj v klasifikacijski lestvici poklicev in strokovne usposobljenosti. Prav zato bo novi sistem omogočal najustreznejšo horizontalno in vertikalno prehodnost.

Skupni programski temelji bodo torej morali s svojo vsebino, z oblikami in metodami dela, z notranjo diferenciacijo in individualizacijo pouka zagotoviti, da bodo dosegljivi vsakomur. Zato ne smejo postati ovira na izobraževalni poti v poklic in novi vir osipa, torej ne nova oblika dualizma na začetku usmerjenega izobraževanja, marveč možnost za vsakogar, da si pridobi izobrazbo po svojih sposobnostih in prizadevnosti.

Boris Lipužič

Mnogi delajo čez mero

Iz poročila Zavoda SR Slovenije za šolstvo za lansko leto razberemo, da je v osnovnih šolah delalo 10.944 učiteljev, med temi 1341 ali 12,25 % z neustrezno izobrazbo. Med 5257 učitelji razrednega pouka ni imelo ustrezne izobrazbe 250 ali 4,75 % učiteljev, med 5107 učitelji predmetnega pouka pa kar 1088 ali 21,30 %. Poleg tega je v oddelkih podaljšanega bivanja delalo še 1225 pedagoških delavcev, med katerimi je bilo le 234 delavcev brez ustrezne izobrazbe. Razmere so se izboljšale, saj je bilo še pred nedavnim 40 % neustrezno izobraženih učiteljev. V celoti je bilo zaposlenih 74 učiteljev več kakor predlanskim. Vse kaže, da bi morali poskrbeti za dopolnitev izobrazbe tistih pedagoških delavcev, ki je nimajo, in se ne bi smeli uspraviti z utvardo, da izobrazba ni pomembna, ko gre za strokovno delo posebnega družbenega pomena. Resda izobrazba ni bistvena, ko se vrednoti dobro opravljeno delo, toda obenem ni mogoče dopustiti, da bi delovne naloge, ki zahtevajo poprejšnje ustrezno znanje, opravljal nekdo, ki tega nima. Kako bi se začudili, če bi nas zdravil v bolnišnici nekdo, ki ni doštudiral zdravilstva. Res pa je tudi, da ni najvažnejše, po kakšni poti se je kdo do izobrazbe dokopal, le znanje in dobro opravljene delovne naloge morajo biti preverjene in potrjene po priznanih družbenih in strokovnih merilih.

Več je ovir, ki povzročajo take razmere. Učitelji so marsikje preobremenjeni z delovnimi nalogami, pa ne utegnejo študirati. Tudi slaba povezanost s šolami, ki izobražujejo pedagoške delavce, povzroča, da se študij ob delu pogosto zavleče na več let. Priliv mladih pedagoških delavcev iz kadrovskih šol je šibkejši, kakor bi pričakovali in želeli. Lansko leto ni bilo mogoče v

osnovni šoli porazdeliti 352 sklopov delovnih nalog za pedagoške delavce. Ob tem pa je treba pomisliti še na naravni odliv okoli 280 učiteljev letno.

Presenetljivo je tudi to, da je skoraj polovica učiteljev, natančneje 4471, ob upoštevanju 42-urnega tednika moralo lani delati v podaljšanem delovnem času, posebno na mariborskem in koroškem območju. To je preobremenjenost, ki gotovo ni ugodna za vzgojno delo. Temeljito se bo treba dogovoriti tudi o tem, kaj resnično spada med učiteljeve delovne naloge, da ne bodo zajete v obveznosti predvsem ure predavanja ali dela z učenci v razredu, pa o tem, kdo v šolskem okolju še lahko opravi ob učitelju kakšen poseben sklop delovnih nalog in opravil. Sporazumeti se bo treba za enotnejša izhodišča pri opredelitvi delovnih nalog v zakonitem tedniku. Nedoumljivo različna je resnična tedenska obveznost učnih ur, saj je v 44 šolah do 14 ur, v 21 šolah nad 35 ur pouka, v 30 šolah do 16 ur, v 120 šolah do 25 ur, v 234 šolah do 234 ur in v 48 šolah do 48 ur. Gotovo bi bilo smotno, da bi se pedagoški delovni kolektivi

med seboj bolje poznali in si pomagali pri urejanju odprtih vprašanj, ne da bi s tem krnili svojo izvirnost in svojevrstno urejali razmere. Večja odprtost nedvomno lahko prispeva k izmenjavi izkušenj; če poznamo tuje, lahko tudi svoje bolje in nepristransko opazujemo in vrednotimo. In še nekaj: dobra obveščenost prispeva k mirnejšemu reševanju odprtih vprašanj, polobveščenost pa lahko povzroča nemir, ki ga je danes v vzgojnoizobraževalnih organizacijah prav ob obravnavanju takih vprašanj, že kar preveč. Ni prijetno, če se neutemeljeno širijo glasovi, kako mora učitelj na eni šoli opravljati v obsegu obveznosti tiste naloge, ki jih na drugi šoli sploh ne upoštevajo. Prav tako ni sprejemljivo, da bi postavili, denimo, za učiteljico prvega razreda na vseh šolah popolnoma enak katalog delovnih nalog. V vsakem delovnem kolektivu bo to nujno svojevrstno, kakor so verjetno svojevrstne razmere, v katerih poteka vzgojnoizobraževalni proces v šoli in okolju. Preobremenjenost pa je treba preprečevati. R. L.

Vesela mladost

Beseda delegatov — odsev potreb združenega dela

CELOSTNO-KAKOR UČITELJE OCENJEVATI TUDI ŠTUDENTE

V procesu vzgajanja in izobraževanja naj se človek dokopije do takega znanja, da bo prepričljivo razvijal prakso, ne pa le razmišljal. Naša praksa kaže, da je velik del mladine, tudi tistih v srednjih in visokih šolah, izključen iz vseh institucij družbenega odločanja. Ti mladi ljudje si torej takega znanja ne morejo pridobiti, čeprav bi bili sposobni ustvarjalno sodelovati in sodelovati, je prizadeto spregovorila študentka Suzana SZABO. Vse prepogosto je v vzgojnoizobraževalnem procesu še samo učitelj subjekt, študent pa objekt. Učitelja ocenjujemo celostno po pedagoškem in raziskovalnem, samoupravnem in družbenopolitičnem delu, študenta pa še vedno zelo enostransko z zbirko izpitnih ocen. Tako ni mogoče pričakovati, da bi se študent lahko polno uveljavljal in enakovredno sodeloval. Sedanji sistem družbenih meril za nagrajevanje študentskega dela spodbuja študente le k temu, da si pridobivajo dobre izpitne ocene, sproti izpolnjujejo vpisne pogoje, niso pa kritični ocenjevalci načine podajanja učne snovi, čeprav bi včasih lahko prispevali k hitrejšim učnim dosežkom. Celotno zanimivih vsebinah pogosto ne morejo doseči, da bi o tem še kaj več in podrobneje slišali. Ni prav, da je v šolah več kaznovanih kakor pohvaljenih učencev. Vzrok za to bi res težko našli samo pri učencih.

Maja Godina je opozorila tudi na skromno sodelovanje med delavci v šoli in mladinsko organizacijo. Ponekod so celo taki odnosi, da je kar ravnatelj šole dočel predsednika osnovni organizaciji Zveze socialistične mladine ali pa zahteval, naj ga zamenjajo. Vse kaže, da se razvoj samoupravljanja najostreje preskuša prav v odnosih med uč-

naj bi prilagodili metodologijo, ki je predvidena za celostno ocenjevanje učiteljev, tudi za ocenjevanje rednih študentov in vgradi v sistem študentovega napredovanja. To je potrebno zaradi vsestranskega razvoja osebnosti, sposobne delovati v samoupravnih družbi.

UČENCEVA VSESTRANSKA AKTIVNOST — POGOJ NJEGOVEGA RAZVOJA

Učenci si najbolj pridobivajo znanje, razvijajo svoje sposobnosti in se vzgajajo v samoupravne socialistične osebnosti s svojo aktivnostjo in učenjem, je naglasila srednješolka Maja GODINA. Pri tem je opozorila, da samoupravni odnosi med učenci in učitelji še niso zadovoljivo razviti, da bi tako vsestransko učenčev aktivnost tudi spodbujali. Kritično je omenila, da marsikaj učenec ne sme ugovarjati, zastopati svojega mnenja, učitelj pa je lahko grob in uporablja sankcije, včasih tudi oceno kot sredstvo moči. Na papirju je ocenjevanje javno, toda tako bi moralo biti dosledno tudi v praksi. Učenci nimajo možnosti, da bi ocenjevali načine podajanja učne snovi, čeprav bi včasih lahko prispevali k hitrejšim učnim dosežkom. Celotno zanimivih vsebinah pogosto ne morejo doseči, da bi o tem še kaj več in podrobneje slišali. Ni prav, da je v šolah več kaznovanih kakor pohvaljenih učencev. Vzrok za to bi res težko našli samo pri učencih.

Maja Godina je opozorila tudi na skromno sodelovanje med delavci v šoli in mladinsko organizacijo. Ponekod so celo taki odnosi, da je kar ravnatelj šole dočel predsednika osnovni organizaciji Zveze socialistične mladine ali pa zahteval, naj ga zamenjajo. Vse kaže, da se razvoj samoupravljanja najostreje preskuša prav v odnosih med uč-

telji in učenci. To potrjujejo tudi raziskave, ki ugotavljajo, da bi bilo treba samoupravljanje med učenci in učitelji razvijati zlasti v prostovoljnih dejavnostih, pri izvajanju učnih načrtov, iskanju različnih oblik pouka, gospodarjenju z materialnimi sredstvi, urejanju kadrovske politike in reševanju socialnih vprašanj učencev.

Predmet samoupravljanje s temelji marksizma še ni tako razvit, da bi praktično krepil samoupravljanje na šolah; vse preveč je teoretičen, s kopico pogosto nepotrebnih podrobnih podatkov, ki jih lahko najde učenec v vsaki enciklopediji, premalo pa usposablja učence za samoupravljalce in jih ne oblikuje dovolj v samoupravno osebnost s čutom za širšo družbeno odgovornost. Na neki mariborski srednji šoli je kar 55 % učencev izjavilo, da predmet samoupravljanje s temelji marksizma le delno vpliva na razvoj samoupravljanja, kar petina učencev pa je trdila, da sploh ne vpliva. Prehod iz osnovne šole v srednjo šolo pogosto pomeni prav prelomnico v učenčevem življenju. Od prejšnje bolj ali manj živahne dejavnosti skupaj z učitelji se v srednji šoli najde v praznini, v okolju, ki povzroči množično nedejavnost učencev, ker tukaj učitelji povečini le formalno opravljajo svoje delo.

Vsak pedagoški delavec, kjer koli že opravlja pedagoške naloge, bi se ob kritični razpravi srednješolke moral dobro zamisliti. Brez vsestranske dejavnosti si učenec ne more pridobiti ustvarjalnih sposobnosti, samoiniciativnosti, učenje na pamet ga hromi, da zgubljaj pravilen odnos do dela, ne more doživljati vrednot samoupravnih odnosov in se ustrezno socializirati. Prav tu bo treba s spremenjenim pedagoškim in didaktičnim delom prebrati 'staro' šolo in preobraziti vzgajanje in izobraževanje.

Izvirno na enotnih merilih

Ob uveljavljanju dohodkovnih odnosov na temelju svobodne menjave dela v združenem delu se je odprlo v praksi toliko vprašanj, da jih ni mogoče rešiti s preprostim rezom. Vse to zahteva globoke spremembe v delu posameznih organizacij združenega dela in posameznikov, saj je treba zgraditi sistem meril za vrednotenje opravljenega dela posameznika in temeljnih organizacij združenega dela na primerljivih osnovah.

Na 32. razširjeni seji izvršnega odbora republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja je Hardvik Pirnovar, predsednik komisije za pripravo predloga enotnega samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka o delitvi sredstev za osebnih dohodke v dejavnosti vzgoje in izobraževanja, podal informacijo, ki pove, da tega dela ni lahko opraviti. Sporazum mora biti v bistvu primerjalni instrument, uporaben, da se ohranja izvirnost samoupravnih rešitev posamezne organizacije združenega dela, hkrati pa rešuje vprašanje enotnih izhodišč in primerljivih meril. Vprašanje 42-urnega tednika je rešeno, o tem ni treba več razpravljati, niso pa še opredeljene vsebine in naloge takega tednika v vseh temeljnih organizacijah združenega dela. Naloge pa je treba izvirno opredeliti. Ni si mogoče zamisliti vzorca, po katerem bi, recimo, učitelj matematike imel na vseh šolah do potankosti enako opredeljene delovne naloge, saj se posebnosti organizacije dela in življenja šole zrcalijo prav v dejavnosti pri pouku, v prostem času, v sodelovanju z okoljem in možnostih, ki jih ima šola.

Veliko bo treba še storiti, da bo ovrednotena ne samo količina izvajanja programa, temveč tudi kakovost. Doslej še ni izdelana uporabna metodologija za načrtovanje dela v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, kar bi bilo treba pripraviti čim prej. Enotna metodologija načrtovanja je šele temelj za enotnejša primerjalna merila in vrednote-

nje dela. To bo obenem omogočilo tudi oblikovanje cene vzgojnega dela v svobodni menjavi dela. Zavod SR Slovenije za šolstvo bi moral skupaj z ustreznimi službami tako metodologijo čim prej izdelati, so menili na seji.

Največ nemira v temeljnih organizacijah združenega dela povzroča vrednotenje posameznikovega dela in delitev osebnega dohodka, toda to je izrecna samoupravna pravica delavcev. Jasno je, da pri slabšem in boljšem delu ne moremo več govoriti o uravnilovki, pa ne samo med posamezniki, temveč tudi med šolami. Tako kot drugje so tudi v šoli bistvene postavke: koliko dela je uresničenega, kako ga je organizacija združenega dela opravila, kakšne uspehe je dosegla in kako gospodarno je ravnala. Notranja razporeditev dela po katalogu delovnih nalog zadeva vsake posamezne temeljne organizacije združenega dela.

Bistveno se spreminjajo odnosi, pa se pogosto tako težko pre-

buja zavest, da so samoupravni organi najbolj avtoritativni, ko vzpostavljamo nove odnose. Nihče zunaj delovnih organizacij jih ne more več reševati, lahko si medsebojno pomagajo, da najdejo svoje najboljše poti, uskladene z družbenimi interesi in samoupravno socialistično moraljo. Na seji so opozorili, da se kažejo razlike med šolami tudi v tem, da lahko dajejo nekatere šole milijonske vsote v sklade skupne porabe, in imajo prazne poslovne sklade, druge pa imajo le malo denarja v skladih skupne porabe. Bojazen je, da se sredstva prelivajo ali ostajajo na račun neizpolnjenih načrtov dela.

Vse kaže, da se trdi orehi na razvojni poti novih družbeno-ekonomskih odnosov tarejo postopoma tudi v vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Predlog sporazuma pomeni pomoč, ki jo v tem trenutku delavci teh organizacij pričakujejo. Objavili ga bomo v eni izmed majske številke »Prosvetnega delavca«. R. L.

Ustvarjalna pomlad

Vsako leto priredijo ljubljanski srednješolci (30 % vseh slovenskih srednjih šol je v Ljubljani) kulturno prireditev ob najpomembnejšem dogodku leta. Letošnja prireditev ima naslov »Vesela pomladna epistola« — po istoimenski pesmi Otona Župančiča, kateremu je posvečena. Predsednik organizacijsko pripravljalnega odbora Miloš Poljanšek je na tiskovni konferenci (10. aprila) poudaril dvojni pomen takih prireditev: množičnost kulturnega podoživljanja Župančičeve poezije in lepote umetniškega ustvarjanja in drugo: taka množična kulturna dejavnost (nastopilo je 130 mladih s 13 šol) je možnost za kulturno oblikovanje mladih. Pred prireditvami ustanavljajo po šolah tečaje — recitacijske, dramske, učijo se pravil scene, osvetlitve. Prireditve same pa so združitev vseh oblik kulturnega delovanja in ustvarjanja mladih.

Na tiskovni konferenci so spregovorili tudi o kulturnem tednu pod naslovom Podobe trenutkov. Dve leti doslej so dramske nastope prirejali samo gimnaziji in to v prostorih gimnazije Ivan Cankar. Letos so zasnovali širše: nastopali so v Mali drami in gimnazijcem so se pridružili tudi učenci ljubljanskih tehniških šol. Vse predstave so bile že vnaprej »razprodane« (kot je poudarila tehnična voditeljica Minka Kučlar), dosežek pa je tudi to, da na področju kulturnega delovanja ni več »prepada« med gimnazijo in drugimi srednjimi šolami. (Več o teh prireditvah berite na zadnji strani.)

N. MAURER

Utrinki z VIII. kongresa ZKS

»Le komunisti, oboroženi z marksističnimi znanji, sposobni za dialektično razumevanje in sprotno analiziranje družbenih makro in mikro procesov in svojega položaja v njih, se zmorejo učinkovito spopadati s kratkovidnim prakticizmom in empirizmom, pa tudi z birokratskim in tehnokratskim vsiljevanjem enostranskih rešitev, z epigonstvom in malikovanjem tujih zgledov.« (France Popit, na VIII. kongresu ZK Slovenije.)

»Povezovanje vzgojnoizobraževalnih programov vseh stopenj ter sorodnih programov in stalno prilagajanje kadrovskim potrebam združenega dela mora biti oblika razgrajevanja obstoječe tradicionalne strukture izobraževalnega sistema.« (Franc Šali, VIII. kongres ZK Slovenije.)

Učitelj naj biva tam, kjer dela

Časi se spreminjajo. Spominjamo se lepih in seveda tudi težkih trenutkov, svojih mladostnih let in dogodivščin, ki smo jih v tem času doživeli. Pa pustimo vse to naštevaje. Velikokrat sem slišal marsikaj kritičnega na račun dela mladih učiteljev, ki prihajajo na podeželje. Zaradi takšnih in drugačnih okoliščin se premalo vključujejo v dogajanja v svojem samoupravnem okolju. Nekoč, tako vsaj pripovedujejo nekateri starejši, so učitelji vodili vse kulturno prosvetno življenje na podeželju, spodbujali so narodno zavest. Še bi lahko naštevali. Ne smemo pa biti povsem kritični do vseh tistih, ki tudi danes veliko delajo v svoji krajevni skupnosti, kjer vzgajajo in izobražujejo mladi roj. Verjetno bi bile razmere še boljše, če bi lahko vsem mladim prosvetnim delavcem zagotovili stanovanje, tako da se ne bi vsako popoldne vozili z avtobusi ali osebnimi avtomobili v večja naselja. Učitelj mora živeti s krajem, čutiti mora njegov vsakdanji utrip in hotenja. Načinov, da bomo to dosegli, je več. Mlad učitelj, ki pride kot novinec v kak kraj, mora najprej dobro spoznati okolje, v katerem bo živel in delal. Postati mora njegov sestavni del, del skupnosti, ki razvija in ustvarja nove samoupravne družbeno ekonomske odnose v

krajevni skupnosti. Tudi kot mentorja mladinske organizacije na osnovni šoli bi ga morali bolj dejavno pritegniti v delo vse mladine v krajevni skupnosti. S tem bomo lahko znova obnovili vse pretrgane vezi. Začrtane smernice našega razvoja, s katerimi smo na 8. kongresu zveze komunistov postavili nove odgovorne naloge, nalagajo vsem nove dolžnosti. Podružbljanje osnovne šole mora

postati še bolj pričujoče v slehernem okolju. Tesnejši stik med učitelji, učenci, starši in krajanji pomeni tudi celodnevna osnovna šola, ki bo zagotavljala vsem učencem enake možnosti za pridobivanje novih znanj in sposobnosti. Brez skupnih prizadevanj, naporov in hotenj pa seveda ne bo šlo.

M. TOŠ

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in Izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri najstrednevnje med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-601-16915. Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

čim bolje se bomo poznali

Občinska izobraževalna skupnost Krško

Akcija družiti ljudi

V krški občini imajo v tem šolskem letu šest samostojnih osnovnih šol (Brestanica, Koprivnica, Kostanjevica, Krško, Podbočje, Raka) in dve centralni osnovni šoli (Leskovec pri Krškem, Senovo). Osnovna šola heroja Milke Kerin-Leskovec pri Krškem ima zdaj še podružnično šolo na Velikem Podlogu, ki bo prihodnje šolsko leto edina podružnična šola v krški občini, osnovna šola Senovo pa ima zadnje leto podružnico na Gornjem Leskovcu. V tej šoli je v dveh kombiniranih oddelkih le 11 učencev. Letošnjega 1. septembra se bodo tudi ti opravičili v osnovno šolo.

Prihodnje šolsko leto boste zaprli šolska vrata predzadnje podružnične šole v krški občini. Je do sedaj doživelo podobno usodo že veliko podružničnih šol?

— Tako je bilo s šolami v Zdolah, Dolenji vasi, Velikem Trnu, Črneči vasi, Senušah in Brezju — je naštevata tajnica občinske izobraževalne skupnosti Rezi Pirc in utemeljila take odločitve s podatki o zmanjševanju števila šolarjev. V šolskem letu 1960—61 je obiskovalo osnovno šolo 4221 otrok; čez pet let 1965—66 le 3888; na začetku desetletja, v šolskem letu 1970—71 komaj 3487, lani 3211 in letos 3112. Letos je v posameznem oddelku le še 25,10 učenca.

V tem obdobju se je odselilo veliko ljudi s hribov v dolino, v druga slovenska mesta in tujino. Prav na kmetijskem območju pa je zelo veliko ostarelega prebivalstva. Tega je v naši občini še vedno precej. Po podatkih o socialni sestavi učencev glede na očetov poklic, smo imeli lani 50,50 odstotka otrok iz delavskih družin, 13,81 % iz uslužbenških, 22,79 % iz kmečkih, 3,37 % iz obrtniških, 4,64 % upokojenških in 4,84 % iz drugih družin.

Zadnja leta je osnovno šolstvo v naši občini zelo napredovalo.

Skrb za prehrano

Ko so na zadnji seji skupščine občinske izobraževalne skupnosti, kljub nekaterim pomanjkljivostim, ki so nastale zaradi sedanjega financiranja osnovnih šol, pa tudi zaradi nedogovorjenega financiranja solidarnosti, sprejeli samoupravni sporazum o osnovnih načrtih občinske izobraževalne skupnosti, so ponovno opozorili na vprašanje šolske prehrane. Prehrana v osnovnih šolah je urejena. Velike in sodobne kuhinje so sedaj na vseh šolah, tam, kjer jih še ni, pa bodo kmalu urejene. Osebe je usposobljeno, vsako leto pripravijo zanj nove tečaje. Hrana je okusna in ne predraga, zato se hrani v osnovnošolskih kuhinjah iz leta v leto več otrok. Občinska izobraževalna skupnost prispeva denar v celoti ali pa polovično za prehrano 1627 učencev, to je skoraj sto petdeset starih milijonov.

Bolj skromno je za prehrano poskrbljeno na srednjih šolah. Tovrstne šole imajo le tri kuhinje, cena obroka pa je pretirano visoka, skorajda ekonomska. Zato je prav, da so se iz Celja obrnili na Izobraževalno skupnost Slovenije, naj uredi vprašanje šolske prehrane na srednjih šolah.

J. Z.

Dobili smo sodobna šolska poslopja v Brestanici, Krškem, Koprivnici in Leskovcu. 7. junija, na občinski praznik, se bodo razveselili novih učilnic tudi učenci na Raki. Za devet oddelkov jih je.

Osnovni šoli Kostanjevica in Podbočje delata še vedno v teh prostorih. Pri prvi bodo pričeli zidati prizidek že letos.

Rezi Pirc že od leta 1957 skrbi za občinsko izobraževalno skupnost Krško. Izjemno delavna je tudi v Zvezi prijateljev mladine Slovenije (Foto: S. J.)

In kaj bo z izpraznjenimi šolskimi poslopji?

— V vseh krajih smo jih namenili za delo družbenopolitičnih organizacij in društev. Tako so ta dobila nujno potrebo prostor za delo, žal pa je z izpraznitvijo šole in učiteljevim odhodom, nastala v vasi tudi velika praznina. Čuti se, da manjka organizator, mentor, svetovalec.

Kako zbirate v krški občini denar za gradnjo šolskih zgradb in telovadnic?

— Zbiramo ga iz različnih virov. Prvi, osnovni je samoprihodek v krajevni skupnosti — je odgovoril na to vprašanje predsednik skupščine izobraževalne skupnosti, podpredsednik občinske skupščine in ravnatelj osnovne šole na Leskovcu Ciril Plut in našteval: — Osnovna šola Leskovec in prostori za vzgojno-varstveno organizacijo so stali 50 milijonov din; za osnovno šolo Raka (prizidek, prostori za zdravstvo, telovadnica-kulturna dvorana) bo potrebnih 20 milijonov din; prizidek k osnovni šoli Kostanjevica bo zgrajen s 30 milijoni din; za Koprivnico smo potrebovali 5 milijonov din; za Podbočje (leta 1980) pa bo treba odšteti po predračunu 20 milijonov din. Poudarim naj, da rešujemo sočasno prostorsko problematiko otroškega varstva, osnovne šole, telesne kulture (telovadnice, plavalni bazeni) pa tudi zdravstva in kulture.

Drugi vir je komunalni sklad pri občinski skupščini. Nekaj denarja primaknejo tudi krajevne skupnosti, za katere namenijo organizacije združenega dela po 1100 din na zaposlenega delavca. Uporabljajo tudi premostitvena posojila in ne nazadnje prispevek 0,78 % od bruto osebnega dohodka. Ta je dodan osnovni prispevni stopnji za izobraževanje v krški občini.

Delovni ljudje in občani veliko žrtvujejo za razvoj vzgoje in izobraževanja, telesne kulture in kulture v svojih krajih. Ob tem

morajo s svojimi prispevki, z denarjem ali gradivom, pogosto pomagati tudi pri urejanju krajevnih cest, vodovoda, kanalizacije, gasilskih domov itn.

Prav akcija pa jih družiti. Ta čas je to še posebno vidno na Raki, kjer bodo slavili 7. junija, in v Kostanjevici, kjer se prizadevno pripravljajo na gradnjo.

Tako enotni in voljni za delo pa naj bi bili tudi v Krškem, ko jih bosta povabili k delovni akciji vzgojnovarstvena organizacija in šola.

S. J.

Pogovarjajmo se spet o delu

Opazovanja in razmišljanja ravnatelja osnovne šole Jurij Dalmatin Krško, Nika Žibreta Dogovarjanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov je tudi med učitelji velikokrat težavno in naporno. Zdravo učiteljsko jedro že opozarja, naj se vendar prenehajo prerekati zaradi nekaj deset dinarjev in naj se prično spet zavzeto, tovariško pogovarjati o delu v šoli.

— Na naši šoli in tudi na drugih šolah v krški občini — je dejal Niko Žibret — so bile močne težnje po uravnilovki. To je popolnoma v nasprotju z zakonom o združenem delu. V osnutku pravilnika je bilo, na primer, določilo, naj bi imela varuška v vzgojno-varstveni organizaciji skoraj enak osebni dohodek kot učitelj, ki je končal visoko šolo. S precejšnjimi naporji smo le določili ustreznejše razmerje med osebnimi dohodki posameznih kategorij delavcev in vrednotenjem dela na posameznih stopnjah vzgojnoizobraževalnega dela. Sklenili smo tudi, da nihče ne sme imeti pri polnem delovnem času manjši osebni dohodek kot leta 1977.

Odločili smo se za enoletno prehodno obdobje. Prvi pravilnik smo sprejeli za tri mesece. Izplačevali smo po njem in ugotovili, da ga moramo v nekaterih sestavinah spremeniti, dopolniti. Že v tem trimesečnem ob-

Teže do učil

Ravnateljica osnovne šole Cvetko Golar Trata, Škofja Loka, je takole ocenila normative in standarde Izobraževalne skupnosti Slovenije:

— Na naši šoli smo imeli prej, ko smo prejeli denar na učitelja, manj težav s financiranjem, kot sedaj, ko ga dobimo na oddelek, ali število učencev. Merilo republiške izobraževalne skupnosti je sicer uporabno, moralo pa bi določati več denarja na oddelek. Upoštevati moramo, da so se materialni izdatki zelo povečali, zato je tudi težje zbrati denar za nakup šolskih potrebščin. Sklad učil je iz leta v leto revnejši, ker obrabljena učila odpisujemo.

Naša šola bo stara letos šestnajst let. V tem času se je zelo izrabilo tudi pohištvo. Zato smo sklenili, da bomo vsako leto zamenjali pohištvo v štirih razredih. To se nam je posrečilo lani in predvidevamo, da bomo lahko storili tako tudi letos.

Iz združenih sredstev amortizacije smo dobili posojilo, s katerim smo temeljito obnovili podružnično šolo v Retečah.

Še enkrat naj poudarim, da nam sedanjí način plačevanja daje premalo denarja za materialne stroške.

S. J.

Učenci 2. in 3. razreda, ki jih v podaljšanem bivanju vodi učiteljica Ivanka Sever (Foto: Stane Jesenovec)

dobju so se pokazali pojavi, na katere je treba opozoriti.

V navadi je bilo, da smo do zdaj učitelji naredili vse, za kar smo se dogovorili. Sedaj se dogaja, da nekateri v zapisanih nalogah in opravilih, natančno določijo, katero opravilo je njihovo in katero ne. Ko mu dam nalogo, jo sprejme, hkrati pa ga zanima, koliko točk si lahko piše za njeno izpolnitev.

Drugi pojav je boj za čim večji obseg opravil. Tu prednjačijo »lagodniki«. Pravi delavci delajo, vse naredijo, brez posebnih vprašanj. Žal pa je pri izplačilu osebnega dohodka razlika med enim in drugim zelo majhna.

Pri preverjanju so se pokazali tudi nekateri nesmisli. Tako, na primer, zbere učitelj vzgojnega predmeta, ki poučuje v mnogih oddelkih, več ur za popravilo pisarnih nalog kot učiteljica 4. razreda.

USKLAJEVANJE IN OCENJEVANJE

— Predlogi sprememb in dopolnitev so bili sprejeti po običajnem postopku. Reči moram, da se učitelji zelo težko dogovarjajo. Do tega nas je pripeljala naše »posebno delo«. Ko sprejmemo dogovor, sklep, žal, pogosto velja le toliko časa, da ga pričnemo preskušati. Tisti, ki jim rešitve ne godijo, jih neradi uresničujemo in zahtevajo ponovne dogovore. To se jim največkrat posreči. In krog dogovarjanja se ponovno odpre.

Kako ocenjujemo? V treh stopnjah — samoocenjevanje, ocena ravnatelja in komisije. V teh treh mesecih se nam je posrečilo najti primerno vrednotenje kakovosti. To pa bomo kmalu dosegli tudi pri obsegu. Pri prvem poskusnem ocenjevanju kakovosti so bili delavci strogi in so ocenili nizko. Drugič so se ocenili previsoko. Prav to kaže, da bo potrebno daljše obdobje, da bomo obvladali tehnologijo dela.

Kakovost ocenjujemo pri nas s

Niko Žibret, ravnatelj osnovne šole Jurij Dalmatin, Krško (Foto: S. J.)

količnikom od 0,90 do 1,20. V dosedanjem ocenjevanju ni nihče dosegel nižje vrednosti od 1.

Na naši šoli imamo uvedeni točkovni sistem. 500 ali 525 točk je enako 182 delovnim uram. Opažamo, da jih učiteljice 1. in 2. razreda težko dosežejo. Njim lahko pridružimo tudi učitelje vzgojnih predmetov, če imajo 20-urno učno obveznost in niso razredniki. So pa nekateri učitelji, ki močno presega potrebo število točk. K temu pripomore tudi mentorstvo. Kljub temu ocenjujem, da je zaradi sorazmernega presežanja ali nedoseganja normativov treba tudi to merilo v naslednjih mesecih uskladiti. Ta problem bo še posebno izrazit po počitnicah.

DODATNE SESTAVINE

— V našem pravilniku smo uvedli tudi nekatere dodatne sestavine za pridobivanje osebnega dohodka. Kot prva je opravljane nevarnih, izredno napornih ali nevarnih delovnih opravil in nalog (vozniki, kuharice, učitelji tehnične, telesne vzgoje itn). Če obstaja stalna nevarnost, prejema delavec stalen dodatek.

Poleg minulega dela smo določili še dodatek za stalnost. Menimo, da je sedanjí dodatek 12 % za minulo delo pri 25 do 30 delovnih letih premalo spodbuden in ne vpliva dovolj na ustrezno pokojninsko osnovo. To še posebno, ker sedanja merila zelo izenačujejo osebne dohodke mlajših in starejših učiteljev. Zato smo uvedli dodatek na stalnost. Tega prejema učitelji na leta dela v prosvetni stroki ne glede na to, kje so učili.

STANE JESENOVEC

Delegaciji osnovne šole Cvetko Golar Trata

Bolj zavzeto v novo mandatno obdobje

Na osnovni šoli Cvetko Golar, Trata, so za drugo mandatno obdobje izvolili petčlansko delegacijo za zbor združenega dela občinske skupščine Škofja Loka in desetčlansko splošno delegacijo za samoupravne interesne skupnosti.

Z drugimi osnovnimi šolami in kulturnimi ustanovami se povezujejo v konferenco delegacij za zbor združenega dela. Odločili so se, da bodo poprijeli za delo še resneje kot doslej.

V desetčlanski delegaciji za samoupravne interesne skupnosti so se posamezni delegati odločili za področje, ki ga bodo spremljali. Prav s tem želijo doseči stalnost sodelovanja v posameznem zboru interesne skupnosti in uspešno sodelovanje pri reševanju problematike skupnosti.

Ocenjujejo, da so delegati zbora izvajalcev občinske izo-

Bodo načrti uresničeni?

V krški občini so si v srednje-ročni načrt zapisali kot eno izmed osrednjih nalog, da bodo omogočili vsem 3112 učencem enake možnosti šolanja. To se je posrečilo doseči v večini osnovnih šol. Le učenci osnovnih šol Raka, Kostanjevica in Podbočje še čakajo na enozimski pouk v kabinetnih učilnicah s sodobnimi učili.

Še do nedavnega v razpravah niso namenili posebne pozornosti uvedbi celodnevne osnovne šole. Ne da si je starši, učenci, učitelji in delavci v TOZD združenega dela ne bi želeli, ampak zato, ker hočejo najprej uresničiti naloge, zapisane v srednje-ročnem načrtu.

Občasno, kot na primer lani v Krškem, pa se je pojavila želja po celodnevni osnovni šoli. Na osnovni šoli Jurij Dalmatin so se na posveto zbrali starši, učitelji, predstavniki občinske izobraževalne skupnosti, ni pa bilo delegatov uporabnikov in članov izvršnega sveta občine Krško in občinske skupščine.

Šola še vedno nima celodnevnega pouka in ustreznih dopolnilnih dejavnosti.

Pred nedavnim so po pogovoru na občinski organizaciji zveze komunistov sprejeli sklep, naj bi prihodnje šolsko leto postali celodnevni osnovni šoli v Brestanici in Leskovcu. Tak sklep so sprejeli učitelji, učenci in starši. Zdalj ponovno razmišljajo, ali ga bo mogoče uresničiti. Po izračunih na občinski izobraževalni skupnosti, še posebno po določilu o začasnem financiranju, se je zaradi predvidenega pomanjkanja denarja spremenil celoten finančni načrt. Na občinski izobraževalni skupnosti jih skrbi, če Izobraževalna skupnost Slovenije izločila iz enotnega programa financiranje podaljšane bivanja in celodnevne osnovne šole. Tako bodo morali znova prepričevati uporabnike, da bodo prispevali denar po dogovorjenem programu. Bojijo pa se, da se bo z uporabniki zelo težko »dogovoriti« še posebno zato, ker je združeno delo v krški občini že sedaj izredno obremenjeno.

S. J.

braževalne skupnosti Škofja Loka dobro sodelovali pri delu tega zbora. Pričakujejo pa, da se bodo vsaj v drugem mandatnem obdobju prav tako izkazali tudi delegati zbora uporabnikov tako da ne bo treba ponovno sklicevati nesklepnih skupščin.

Kljub temu da so v industrijskem območju občine, v pretekli mandatni dobi niso skušali posebej spodbujati delegatov iz organizacij združenega dela, da bi se udeleževali sej skupščin. So pa izbrali seje sveta šole in sveta staršev in jim pojasnili, da bo tako ravnanje njihovih delegatov prav gotovo imelo škodljive posledice.

Pa se kljub temu ne morejo pritoževati nad starši in zunanjimi sodelavci, saj na sestankih v šoli sodelujejo v razpravah in predlagajo veliko ustreznih rešitev.

S. J.

tem bolje bomo delali

RADIO IN ŠOLA

NIŽJA STOPNJA

28. aprila: Beno Zupančič »Deček Jarbol«
5. maja: Gozd spomladi
12. maja: O pobeglem tonu (glasba)

SREDNJA STOPNJA

25. in 26. aprila: Ustanovitev OF
3. maja:
10. in 11. maja: Predjamski grad

VIŠJA STOPNJA

25. aprila: Kričac, glas uporne Ljubljane
4. maja: Marjan Kozina »Bela krajina«
9. in 11. maja: Dunajska univerza in Slovenci

ZA SREDNJE ŠOLE

24. aprila: Povojna rusinska književnost
8. maja: Mihailo Kovač: Mikolov praznični dan
26. aprila: O pomenu nacionalnega vprašanja danes
3. in 4. maja: Družbeni in zgodovinski okvir nastanka naroda
10. in 11. maja: Marxovo in Engelsovo razumevanje naroda
26. aprila: Mama nima nikoli časa zame
10. in 11. maja: Lutke so mi povedale
29. aprila: Odrasli tako — kako pa mi
6. maja: Odrasli tako — kako pa mi

Odrasli tako, kako pa mi?

V letošnjem šolskem letu se nam je v oddaji »Odrasli tako, kako pa mi?« posrečilo skleniti krog. Tisti, ki oddajo spremljate, boste vedeli, da so vsa leta v njej razpravljali mladi o problemih, ki zadevajo njih same, vzgojitelje — učitelje in tudi starše. Da ne bi bili pri osvetljevanju problemov enostranski, smo dali letos besedo tudi staršem, učiteljem in vzgojiteljem.

Ker so te oddaje namenjene različnim generacijam, smo eno izmed njih določili za tekmovanje jugoslovanskih radijskih postaj na Ohridu — iz izobraževalnega programa. Naslov tej

oddaji smo dali »Prvorojenec je boljši«, mladim pa smo kot iztočnico za razmišljanje ponudili dramatizirano zgodbo. Gre za zgodbo o Barici, ki je postala že nekakšen pojem. Pojem za mladega človeka ali človeka sploh, ki pravi, da nečesa ne zmore, čeprav prej ni niti poskusil. Tega ne pravi zaradi lenobe ali kakšnih podobnih nagibov, temveč iz globokega prepričanja, ki je rezultat številnih in zapletenih vzgojnih dejavnikov. Neštete take »Barice« obeh spolov sestavljajo po mnenju strokovnjakov tisti del populacije, ki nikoli ne izrabi vseh svojih zmožnosti.

Se slabše: je nekakšen »rezervoar«, iz katerega nenehno pritekajo posamezniki, ki se iz življenjskih in delovnih težav umikajo, se bojijo odgovornosti in bežijo pred njo celo v alkoholizem, v narkomanijo in tako naprej — do najbolj korenitega umika v smrt. In ko že omenjamo mnenje strokovnjakov, je razumljivo, da v vsakem pogovoru o tej temi začnemo z vprašanjem, ali naši sogovorniki poznajo problem, ali ga tudi sami čutijo. V našem pogovoru je bil odgovor tokrat jasen. Takole so pripovedovali:

»Mene ta Barica tako čudno spominja na mojo sestro. Ob takem dogodku imam kar slabo vest. Spominjam se, da je bilo v osnovni šoli, ko smo izbirali predsednika pionirskega odreda. Kot predsednik razreda sem bil tudi jaz na tistem sestanku. Ko so predlagali sestro, vem, da sem rekel: Moja sestra Marjetka pa res ni za to. Mentorica me je takoj zavrnila, in ko sem potem razmišljal, sem videl, da nisem storil prav. Potem sem začel drugače gledati na zadeve. Prej sem, ne da bi me doma spodbujali, dobil kompleks večvednosti,

videl sem, da sem boljši kot ona in sem jo drugače cenil kot nekateri drugi ljudi. Zdaj pa vidim, da sva si v precejstvih enaka, v nekaterih pa me celo prekaša.«

»Jaz sem pa hotela vedno brata doseči, ker se mi je zdelo, da je vedno pred menoj; zdaj se mi zdi to normalno, saj je bil tri leta starejši od mene. Zato sem začela malo bolj sodelovati na šoli. Samo doma jim ni bilo prav. Ko sem postala predsednica pionirske organizacije, potem mladinske v osnovni šoli... — brat ni nikdar tako družbenopolitično deloval — in zato sem bila manj doma kot on. Potem so doma začeli: Ti pa ne moreš biti tako kot Marko, moraš biti še povsod zraven? In to se je nadaljevalo na gimnaziji. Brat je zelo uspešen in staršem se zdi, da je to dovolj. Včasih mi je tako težko, ko mi mama... recimo doma si nisem upala povedati, da sem predsednica šolske skupnosti. Ko je mama to zvedela od drugih, sem jih poslušala tri dni, češ, saj me sploh več ni doma. Zaradi ocen mi nimajo kaj očitati, ampak vedno so mi govorili: Marka pogledj! Jaz ne vem, zakaj jim ni prav, če je človek aktiven. Potem sem včasih naredila kaj iz trme.«

Na koncu bi radi opozorili še na vprašanje, ki vam ga puščamo v premislek: Koliko vrednih pobud in koliko pametnih in sposobnih ljudi izgublja naša družbena skupnost zaradi takega ravnanja?

Da bi se bolje poznali

Ena izmed poti za boljše spoznavanje jugoslovanskih narodov in narodnosti — tista, ki smo jo izbrali mi — je poznavanje književnosti. K pripravi tega ciklusa oddaj smo povabili strokovnjake — profesorje z vseh jugoslovanskih univerz. Tako je nastal pretehtan izbor povojne pripovedne proze. V prvem polletju ste poslušali interpretacije nekaterih najboljših romanov in novel iz slovenske, hrvaške, srbske, črnogorske, bosansko-hercegovske in

makedonske književnosti, v marcu smo govorili o ustvarjalnosti Albancev na Kosovu, aprila je na vrsti madžarska književnost v Vojvodini, ki jo bomo predstavili z dvema romanoma Nandora Giona Vojak s cvetom in mladinski roman Vodni orešek Ota Tolnaja. Nandor Gion je dobil za roman, ki ga predstavljamo, leta 1977 nagrado časopisa HID in Oktobrsko nagrado mesta Novi Sad.

Pisatelj in glavni urednik časov-

pisa Ruske slovo Djura Lačak je napisal esejistični uvod o povojni rusinski književnosti v Vojvodini in interpretaciji novele Mihajla Kovača Mikolov praznični dan. Mihajlo Kovač je eden najpomembnejših pisateljev starejše generacije jugoslovanskih Rusinov, lani je praznoval petdesetletnico ustvarjalnega dela. V svojih delih slika življenje vojvodinskih kmetov, največ iz časa med obema vojnama. Dobro pozna psihologijo svojih ljudi in ljudske običaje ter jih spretno uporablja v svojih delih.

To je odlomek iz oddaje Mikolov praznični dan:

Nedelja je, dopoldne. Po jutranjicah. To je čas, ko odide gospodar v klet, natoči žganje v stekleničko za dva deci, jo prinese ven, si obriše brke, nazdravi stari ali pač tistemu, ki je takrat v hiši, »bog daj zdravja« in odpije pol stekleničke. Potem postavi stekleničko na okno pod napuščem, sam pa odide na dvorišče, pogleda v lopo, v hlev, na vrt, v ograde za živino... Opravlja inspekcijo tistih, ki so čez teden ostali doma, in, če je treba, godrnja, ugovarja sam sebi in se vrača k steklenički. Medtem ko ženske delajo pri ognjišču in okrog peči, lovijo petelina, prinašajo zelenjavo z vrta, mesijo testo za pecivo, gospodar še enkrat odpije iz stekleničke, zahteva od gospodinje drobci za cerkovnikovo puščico, kajti za drobci odgovarja gospodinja, in ko drugič zazvoni, si še skrtiči klobuk in copate, potem pa se počasi odpravi v cerkev...

Tako je delal tudi Mikolov oče, tako je delal tudi Mikola, dokler je bil, kakor se reče, pri moči, dokler je bil gospodar v hiši. Odkar pa mu je stara umrla in je pomagal hčeri, je vse drugače. Tudi danes je nedelja. Vendar, kakšna nedelja! Ali je to praznični dan? Mar je to njegov dan? Mar je to njegov dom? Njegov, gospodarja Mikola? Vraga njegov. Spustil je hudiča v hišo, zdaj ga pa ima! V drugih domovih je ta čudoviti polletni dan pred praznikom spreobrnjenja gospodovega, ko se je

nekoč z ženo in otroki odpravljali na proščenje v Šid, se danes posebno doživlje. Zanj pa je danes ta dan podoben vsemu, samo prazničnemu dnevu ne.

ŽENSKI GLAS: Oče, sklenila sem se poročiti... S Slavkom, brivcem... saj ga poznate!

MOŠKI GLAS: Kaj? S tem? ŽENSKI GLAS: Oče, kaj vam je? Zakaj ne, ko se imava rada...

MOŠKI GLAS: S tistim pritepencem, beračem?

ŽENSKI GLAS: In kaj potem?

MOŠKI GLAS: Potem nič! Ali v vasi ni fanta zate?

ŽENSKI GLAS: So, pa kaj ko mi je ravno on všeč!

MOŠKI GLAS: Ampak za koga sem jaz vse to nabiral, kar sem nabral?!

ŽENSKI GLAS: Sveta nebesa, oče, za naju vendar, za koga drugega. Zame in sestro Irino!

MOŠKI GLAS: In za hudiča! ŽENSKI GLAS: On ima plačo!

MOŠKI GLAS: Kdo bo pa to naprej obdeloval? Zemlja ni rada neobdelana!

ŽENSKI GLAS: Ne skrbite, oče, vse bomo uredili... Vse bo dobro, boste videli...

MOŠKI GLAS: Pa jaz? Kaj bom jaz? Kam se bom spravil?

ŽENSKI GLAS: Sveta nebesa, oče, saj sem vaša hči. Jaz in Irina. Menda vas bova lahko preživeli do smrti.

Oddaja bo dramatizirana, tako kot so tudi vse oddaje, kjer daje besedilo dovolj možnosti za razgibano radijsko pripoved.

V Vojvodini, kjer je narodnostni sestav izredno bogat, živita tudi slovaška in romunska književnost. Najznačilnejša predstavnik slovaške književnosti Janka Čemana bomo predstavili z romanom Prah v očeh, nazadnje pa bomo predstavili pisatelja romunske narodnostne skupnosti Floriko Štefana. S tem bo končan pregled literarnega ustvarjanja v Vojvodini. Da bo podoba ustvarjanja narodnosti, ki žive pri nas, popolna, bomo ob koncu leta govorili še o književnosti italijanske etnične skupnosti pri nas.

ARMADA SMO VSI

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita v vzgoji in izobraževanju

(Nadaljevanje iz 6. številke)

Kadrovska problematika in usposabljanje delovnih ljudi, učencev in študentov za ljudsko obrambo sta zelo pomembna za obrambo in zaščito naše samoupravne socialistične družbe.

Zato je treba pri načrtovanju dela vzgojnoizobraževalnih organizacij v vojnih razmerah ugotoviti, koliko šolanega osebja vseh profilov bomo potrebovali med vojno in po njej. Pri tem je treba upoštevati izgube osebja med vojno, vrste in stopnjo njegove ogroženosti, možnosti zaposlitve, nadomestitev manjkajočih kadrov idr. To pomeni, da se morajo vzgojnoizobraževalne organizacije že v miru pripraviti za delo v spremenjenih razmerah, saj so prav učitelji tisti, ki lahko naredijo zelo veliko: krepijo bojno moralo ter voljo in odločnost ljudi, da bodo premagali sovražnika, in preprečujejo sovražnikove akcije na moralno političnem in psihološko propagandnem področju.

AKTUALNI PROBLEMI IN TEMELJNE SMERNICE ZA REŠEVANJE

Glede na obravnavano problematiko in stanje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v vzgojnoizobraževalnih organizacijah pa tudi zato, da bi priprave na tem področju napredovale, bo treba v prihodnjem obdobju opraviti te naloge:

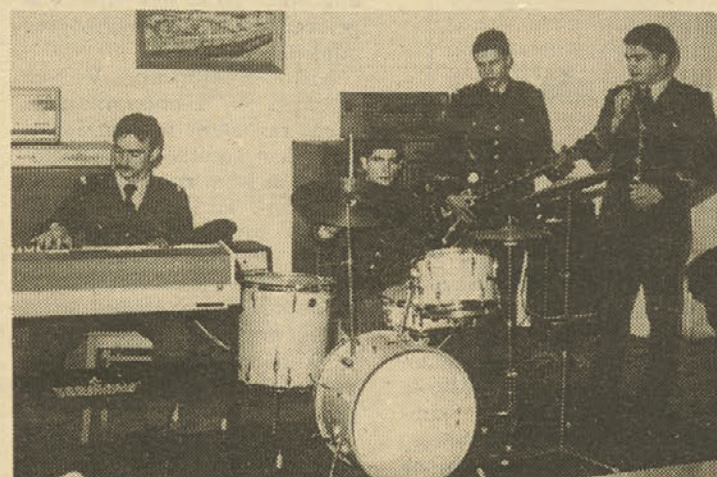
— Ker deluje sistem socialističnega samoupravljanja tako v miru kot v vojni, si morajo vzgojnoizobraževalne organizacije z vsemi močmi prizadevati krepiti sistem socialističnega samoupravljanja in materialne

moči združenega dela; na tem temelji sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

— Subjektivne sile v vzgojnoizobraževalnih organizacijah se morajo organizirati tako, da bodo sposobne ugotavljati opravila in naloge s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite in jih izvajati hkrati z drugimi življenjsko pomembnimi nalogami. Vemo namreč, da ima vsak učni predmet poleg splošnih tudi posebne obrambne naloge.

— Civilna zaščita kot strateška komponenta splošnega ljudskega odpora je najširša oblika priprave in sodelovanja delovnih ljudi, organizacij združenega dela ter raznih organov in organizacij pri zaščiti in reševanju prebivalstva in materialnih dobrin tako pred vojnim uničenjem kot tudi pred naravnimi in drugimi nesrečami. Civilna zaščita postaja vedno bolj pomembna tudi zaradi osredotočenosti ljudi na majhnem prostoru. To velja še posebno za vzgojnoizobraževalno dejavnost, kjer je petina naših občanov skoraj sočasno v majhnem in splošno znanem okolju. Zato je nujno, da postane civilna zaščita sestavni del vsakodnevnih nalog in neločljiva spremljevalka samoupravnega organiziranja.

Ena najpomembnejših nalog je izboljšanje materialne opremljenosti za obrambo in zaščito. To pomeni, da je treba nabaviti najsodobnejšo opremo, jo vzdrževati in se dobro poučiti o tem, kako vsa ta sredstva uporabljamo.

Kulturno zabavne dejavnosti — orkester vadi (Foto: Bogdan Sovljanski)

— Z različnimi oblikami in vsebinami družbene samozaščite (zaščita družbenega premoženja in samoupravnih pravic delavcev, samoupravni delavski nadzor, varovanje tajnih podatkov, varstvo delavcev pri delu, učencev in študentov, protipožarna varnost, zavarovanje vzgojnoizobraževalnih organizacij in družbenega premoženja, varovanje poslovne tajne, obveščanje, varnostno-politična ocena stanja v organizaciji združenega dela ipd.) delovni ljudje v resnici uveljavljajo pravico, da krepijo obrambne in samozaščitne sposobnosti naše samoupravne socialistične skupnosti.

Poleg splošnih značilnosti, ki veljajo za vse dejavnike družbene samozaščite, imajo vzgojnoizobraževalne organizacije in delavci, ki so v njih zaposleni, še posebne naloge. Delavci v vzgojnoizobraževalnih organizacijah imajo dve vrsti nalog iz splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. V prvo

skupino spadajo tiste dejavnosti, ki naj bi pripomogle k čim hitrejšemu odpravljanju težav pri uresničevanju zakona o osnovah družbene samozaščite ter družbenih in strokovnih ukrepov, zato da bi lahko vzgojnoizobraževalne organizacije v miru in vojni pravilno delovale. Druga skupina nalog s tega področja se uresničuje v vzgojnoizobraževalnem in znanstvenoraziskovalnem procesu.

V prvo skupino spadajo vse tiste naloge, ki veljajo za vse organizacije združenega dela. Pri drugi skupini nalog pa je nujno dopolniti učne načrte predmeta obramba in zaščita za vse stopnje šol pa tudi drugih učnih predmetov.

Učne načrte osnovnih šol bi morali dopolniti s temeljnimi pojmi o samozaščiti, politiki varnosti samoupravnega sistema, o pravicah občanov in njihovih zaščitah, o samoupravnem delavskem nadzoru, o drugih državnih in družbenih organih zaščite.

čite ter vsebinah in oblikah samozaščite učencev.

Učne načrte srednjih šol je treba dopolniti s sistemom samozaščite v organizacijah združenega dela in z dejavnostmi organizacij učencev v šoli in širši družbeni skupnosti.

Študente je treba usposablјati za družbeno samozaščito ne samo pri predmetu obramba in zaščita, temveč tudi pri drugih predmetih. Študijske programe bi morali dopolniti s temami: družbena samozaščita v samoupravni socialistični družbi, organiziranost sistema družbene samozaščite, vloga družbenopolitičnih organizacij pri uresničevanju sistema družbene samozaščite, pravice in dolžnosti organov krajevnih skupnosti in občanov pri samozaščiti, sistem samozaščite v organizacijah združenega dela in organizacije s posebnimi obveznostmi pri uresničevanju družbene samozaščite, varstvo premoženja in družbenega okolja, poslovna tajna in njena zaščita, ukrepi in ravnanje v izrednih okoliščinah, družbena samozaščita in mednarodni odnosi itn.

Posebno pozornost je treba posvetiti razvijanju odnosa učencev in študentov v vseh oblikah življenja in dela za uresničenje njihovih pravic, ki so določene z zakoni in drugimi akti.

— Nakazane naloge pa bo mogoče opraviti le, če bodo zav-

zeto sodelovali vsi družbeni dejavniki, posebno službe zavoda za šolstvo. Če bodo te preverjale, kako se uresničujejo predmetniki in učni načrti vzgojnoizobraževalnega dela in samoupravni splošni akti, bodo morali preverjati tudi uresničevanje učnih načrtov, po katerih se mladina usposablja za družbene samozaščito, vzgojnoizobraževalne organizacije pa jim bodo morale pomagati strokovno in politično.

Ob pregledu statuta vzgojnoizobraževalnih organizacij na vseh ravneh ne bi smeli dajati soglasja k statutom, v katerih ni ustreznih določil s področja družbene samozaščite.

— Samoupravne interesne skupnosti morajo pomagati vzgojnoizobraževalnim organizacijam pri uresničevanju družbene samozaščite, posebno z denarjem, namenjenim za usposabljanje mladine.

— Strokovni in samoupravni organi vzgojnoizobraževalnih organizacij morajo redno razčlenjevati, kako se uresničujejo naloge družbene samozaščite in splošnega ljudskega odpora in storiti vse, da se bo mladina čim boljše usposobila za družbeno samozaščito. Poleg tega morajo omenjene organizacije v samoupravnih splošnih aktih opredeliti organiziranost in delo organov in služb, ki so določene z zakonom.

LUKA O. BROČETA

Sprejem štafete — častna straža (Foto: Dragoslav Urošević)

Vzgoja se začne s tretjim letom

Na 22. seji strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije so kot osrednji točki dnevnega reda obravnavali predlog vzgojnovarstvenega načrta za prvo varstvo, skrajšano priporočilo otroka za šolo ter vzgojo petletnih otrok zunaj dnevnega varstva, poročila Zavoda SR Slovenije za šolstvo o delu in razmerah v vzgoji ter delovni program za leto 1978. Potrdili so tudi predmetnike in učne načrte za poklica oljar in testeninar, poleg tega pa še predmetnika za gimnazij in poklic prodajalec z italijanskim učnim jezikom. Zanimiva razprava se je razvila ob predlogu predmetnika za vzgojo otroka od tretjega do šestega leta. Skrbno izdelan predlog je dosegel večletnega dela ob postavljanju novosti, ki so jih predlagatelji menijo, da ni več dovolj, če otrokovim težnjam ne sledimo ter ustrezemo le njegovim interesom in potrebam; zato so se opredelili za aktiven odnos do otrokovega razvoja. Osebnost se razvija prek dejavnosti, zanimanje in potrebe se postopoma z vsakodnevno dejavnostjo na različnih področjih. Pri tem je naloga predšolske vzgoje dvojna: vzgajati in izobraževati ter vzgajati in razvijati otroka, kadar ni pri staršev. Kljub tako skrbno skrbno novostim in opravljenem delu so razpravljalci opozorili na pomanjkljivosti, ki jih bo do pridne seje treba upoštevati. Vzgoja se ne začne šele s tretjim letom, zato zajema predlog le del vzgoje otroka. Čimprej bo treba pogovorno pripraviti tudi vzgojni načrt za vzgojo otroka do tretjega leta; šele tako bi dobili celostne načrte vzgojnega dela predšolske vzgoje.

Opozorili so tudi na mačehovski odnos do vzgajanja v tehnični kulturi, saj so prvine naravoslovne dejavnosti zanemarjene, to pa lahko vpliva na poznejši razvoj kulturne kulture. Vse kaže, da vzgoja za najbolj rano otrokovo dejavnost je treba sprejeti pojmovno in vsebinsko, širši vsebini, ki ne more omejit le na klasične kulturne dejavnosti, temveč enakovredno sprejeti dejavnosti tehničnih in drugih področij, če hočemo omogočiti vsestranski razvoj osebnosti.

Razprava je pokazala tudi to, da se pri izdelavi takih gradiv ne najdejo v skupini vsi, ki bi lahko prispevali interdisciplinarno k popolnejši izdelavi predloga, med institucijami pa odnosi so tak način dela še niso dogovorjeni.

Videti je, da predlog predvsem zrcali razmere, potrjuje stanje, praksa pa je ponekod že naprej. Načrt naj bi bil bolj spodbudil k ustvarjalnosti, da bi razvijal

Zakaj me ne pozdravlja?

Kolegica se je pritožila ravnatelju, da je učenci ne pozdravljajo in ga je prosila, naj jih z okroglo opozori na njihovo dolžnost.

Seveda učimo otroke lepega vedenja, tudi pozdravljanja, toda pravilniki nam pri tem prav malo pomagajo. Pozdravljanje je izraz vljudnosti, spoštovanja, naklonenosti, prijateljstva in tega se ne da izsiliti. Malo mi pomeni, če me pozdravljajo učenci, ki jih še učim, vesel pa sem, če me pozdravi nekdanji učenec, ker menim, da s tem priznava moje delo. Pa tudi če me ne pozdravi, ne bom obupal, ljudje smo različni in nekateri, tudi odrasli, iz zadrege raje pogledajo v tla.

Otroci radi posnemajo, tudi učitelje. Pozdravljanje je prijazen, odzdravljanje pa dolžnost. Vendar se pogosto zgodi, da učencu ne odzdravimo. Slabih zgledov je tudi drugod dovolj: starši ne pozdravljajo učiteljev in nasprotno, ne pozdravljamo sosedov, ne kupcev, ne prodajalcev.

Pozdravljanje zrcali medsebojne odnose. Učitelj si jih bo ustvaril take, kot si jih želi, če bo tudi v učencu spoštoval človeka. Otroci mu bodo to vrnil in ga

vzgojno prakso. Ob tem so znova naglasili potrebo po poglobljenem izobraževanju vzgojiteljev, ki opravljajo tako odgovorno in pomembno delo. Komisija Zavoda SR Slovenije za šolstvo je s tem prav gotovo opravila pomembno delo, saj dobiva slovenska predšolska vzgoja prvič po treh desetletjih bolj celosten načrt za uresničevanje vzgojnih smotrov.

Svet je ugotovil, da so poročila o delu Zavoda SR Slovenije za

pozdravljali — ne zaradi strahu. Odnose pa ustvarjajo tudi drugi. Tisti, ki je dolenskim pionirjem potisnil v roke štoparico, da so pol leta vestno knjižili zamujene minute svojih učiteljev, je bolj škodoval kot koristil.

Sam ne vem, zakaj, toda zlasti v osnovni šoli se je uveljavil kot nekakšen uradni pozdrav »zdravo«. Toda pretreslo me je, ko sem doživel tole: prvošolka, ki me je bežno spoznala na šolskem hodniku, me je srečala pred bližnjo samopostrežnico. »Dober dan!« reče in se mi nasmehne. Tedaj me pa bolje pogleda in hitro pristavi: »Oprostite — zdravo!« — Ohranimo ta lepi pozdrav, toda če bomo zahtevali, da z njim pozdravljajo učitelje, miličnike in vojakke, ga bomo hudo utesnili.

Včasih se nam zazdi, da smo premalo vpludna družba, ne samo zaradi pozdravljanja. Zato je naša dolžnost storiti vse, da bi bili mladi boljši. To kako nas pozdravljajo naši sedanj in nekdanji učenci, pa sprejmemo kot »povratno informacijo« in ji prilagodimo svoje delo.

VELIMIR BATIČ

šolstvo upoštevala lanska priporočila in kažejo razmere, uspehe in vprašanja, ki jih bo treba reševati. Delavci zavoda so opravili ogromno delo, ovira pa jih neenakomerna zasedba po organizacijski enotah in odhajanje delavcev. O razmerah v vzgojnoizobraževalni praksi in odprtih vprašanjih, ki jih osvetljujejo poročila in ugotovitve sveta, bomo še poročali.

R. L.

Dan radeljskih prosvetnih delavcev

Po dveh letih so se prosvetni delavci občine Radlje pred nedavnim spet sestali na svojem dnevu.

Letošnje srečanje je potekalo v Radljah ob Dravi.

Prišli so tudi od drugod: tisti, ki so nekaj poučevali v teh krajih, prišli so učitelji iz podružnic in osrednjih šol. Izkušeni starejši so izmenjali besedo z mladimi in se pogovorili o sodobnih dosežkih in pogledih na probleme vzgoje in izobraževanja v našem času in naši družbi. Problemov ne manjka. Usmerjeno izobraževanje je samo eno izmed področij, ki zahteva veliko dela, volje, znanja in hotenja.

Srečanje je bilo prijetno, slovesno in predvsem delavno.

Zbranim sta spregovorila predstavnic sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Marija Kočivnik, o nekaterih nalogah sodobne vzgoje in izobraževanja pa predstavnik Zavoda SRS za šolstvo Miroslav Faleto.

Za svojevrstno kulturno presenečenje je poskrbel delavec mariborskega gledališča Tugo Klasinc z monodramo »Centrala«. Tako je bilo po dveh letih, in spet so se dogovorili. Srečamo se prihodnje leto!

kv

Pevski zbor osnovne šole Bugojno

Kulturni utrip v šolah

O kulturi v šolah so razpravljali v Celju na širšem posvetovanju, ki ga je pripravila OK SZDL Celje, na sejah kulturne skupnosti in občinske izobraževalne skupnosti. Pomembno je spoznanje, da brez organizirane skrbi za celostno kulturno vzgojo, ki mora rasti na eni strani iz temeljev vzgojnoizobraževalnega dela, na drugi pa iz množičnega gibanja med mladimi ne moremo razviti tiste široke dejavnosti, ki gradi novega človeka. Da bomo delo na tem pomembnem področju res izboljšali, pa bomo morali napraviti še marsikaj.

Več za celotno kulturo bo treba storiti predvsem na osnovnih šolah. Ne smemo biti zadovoljni samo z nekaj internimi proslavami, ki jih pripravimo za starše ali kogarkoli v krajevni skupnosti. Na tem področju ustvarjanja mladih je veliko možnosti, da šola odpre vrata in približa svojo dejavnost združenemu delu, na drugi strani pa bolj sodeluje s kulturnimi ustanovami, ki jih v Celju ni tako malo. Da to delo ni tako uspešno, kaže podatek, da je na letošnji »Naši besedi« sodelovala le ena osnovna šola. Treba se bo dogovoriti tudi o nagrajevanju tega dela. Nesmiselno je, da marsikje le čakajo na napake ob nastopih (kar je glede na mladost nastopajočih nekaj povsem normalnega) potem pa nanje tako zelo kritično opozarjajo, da volja organizatorjev kaj hitro usahne. Namesto da bi pomagali, rušijo. Zato je prav, kar predlagajo na

kulturni in izobraževalni skupnosti, da bo treba vse tiste organizatorje, ki delajo več kot predvideva obseg dela v šoli, tudi posebej nagraditi. Denarno in moralno.

Na srednjih šolah se kulturno ustvarjanje hitro razvija. Skromnejše je le na nekaterih poklicnih šolah, kar je glede na njihovo naravo dela nekoliko razumljivo, potrebe pa so prav zaradi tega še večje. Medsebojna pomoč bo nujna. To bo zblíževalo tudi učence. Nič kaj razveseljivo ni spoznanje, da na kulturnem področju ne sodelujejo redni in izredni študenti, ki jih v Celju ni tako malo.

V pogovorih, ki so bili dokaj določni in spodbujajoči pa se je pojavilo še eno vprašanje. V šole bo treba uvesti — ne samo po izbirnem programu — več vzgoje o kulturi. Dosedaj je bila tovrstna vzgoja izredno skromna. Izstopale so le gimnazije. Pa še tu je bil, če smo pošteni, pogled usmerjen predvsem v preteklost. Ob snovanju novih načrtov usmerjenega izobraževanja bi moralo biti razmeroma več kulturne vzgoje. Biti bo morala sodobnejša, kot je sedaj na gimnazijah, tistim, ki se bodo izobraževali in vzgajali na posebnih šolah za širše poklice kulturnih dejavnosti, pa je treba dati še veliko več, kot so je imeli doslej gimnazijci. Samo tako bomo usposobili delavce, kakršne si želimo.

JOŽE ZUPANČIČ

Za dobre samoupravne odnose

Kdo lahko poučuje?

VPRAŠANJE

Ali se še lahko razpisuje kot pogoj za učitelja razrednega pouka na osnovni šoli srednja izobrazba?

ODGOVOR

Zakon določa, da je učitelj za razredni pouk na osnovni šoli lahko, kdor je končal učiteljske

ali skupino za razredni pouk na pedagoški akademiji.

Izobrazba za delo v oddelku podaljšanega bivanja

VPRAŠANJE:

Kakšno izobrazbo mora imeti učitelj za podaljšano bivanje na

predmetni stopnji? Ali ustreza diplomant pedagoške akademije, s skupinami predmetov npr: biologija — kemija, angleški in ruski jezik, nemški in srbohrvaški jezik?

ODGOVOR:

Učitelj za predmetni pouk je lahko, kdor je končal višjo pedagoško šolo, pedagoško akademijo, višjo gospodinjstvo šolo, ustrezno fakulteto, visoko šolo ali umetniško akademijo. Tako določa 61. člen zakona o osnovni šoli.

Zakon o delovnih razmerjih pa določa, da delavci s splošnim aktom določijo razvid del in nalog, ki jih morajo izpolnjevati pri opravljanju dejavnosti temeljne organizacije. V tem aktu opišejo vsebino del, zahtevano strokovno izobrazbo ter z delom pridobljeno delovno zmožnost in druge sestavine.

Delovno razmerje za nedoločen čas

VPRAŠANJE

Delavka, ki nima predpisane pedagoške izobrazbe, opravlja delo vzgojiteljice že od leta 1950. Zadnjikrat je bila sprejeta že pred leti, za določen čas. Ali je lahko sprejeta v delovno razmerje za nedoločen čas?

ODGOVOR

Z delavcem, ki se je prijavil na razpis in ni izbran, se lahko sklene delovno razmerje za določen čas, vendar največ za eno leto, če je taka zaposlitev nujna zaradi nemotenega opravljanja del in nalog.

Zakon o vzgojnovarstveni dejavnosti določa, da mora imeti vzgojitelj predpisano izobrazbo. Zakon o delovnih razmerjih kot novejši zakon pa določa, da sta izobrazba, pridobljena s šolanjem, in delovna zmožnost, pridobljena z uspešnim delom, enakovredni.

Po našem mnenju je navedeno delovno razmerje razmerje za nedoločen čas.

GOSTINSKO PODJETJE ŠESTICA
LJUBLJANA
CANKARJEVA 2

OB MAJSKIH IZLETIH OBIŠČITE NAŠO SAMOPOSTREŽNO RESTAVRACIJO emona v LJUBLJANI
NA TITOVI CESTI 11

DELOVNA ORGANIZACIJA »POLIKEM TRGOVINA« LJUBLJANA,
Maistrova 10, trgovina s kemično tehničnim blagom na veliko in malo, uvoz-izvoz in zastopanje tujih firm

OBJAVLJA

- 7 učnih mest za izučitev poklica **PRODAJALEC KEMIČNO TEHNIČNE STROKE** za prodajalne v Ljubljani,
- 2 učni mesti za izučitev poklica **PRODAJALEC KEMIČNO TEHNIČNE STROKE** za prodajalno v Kranju
- 1 učno mesto za izučitev poklica **PRODAJALEC KEMIČNO TEHNIČNE STROKE** za prodajalno na Jesenicah,
- 1 učno mesto za izučitev poklica **PRODAJALEC KEMIČNO TEHNIČNE STROKE** za prodajalno v Celju.

Za čas učenja in dela je zagotovljena nagrada v skladu s samoupravnimi akti.

POGOJI: veselje do dela v trgovini, končana osemletka z dobrim uspehom, starost do 18 let.

Pismene ponudbe pošljite na Kadrovske splošni sektor »POLIKEM TRGOVINA«, Maistrova 10, Ljubljana.

Svet VZGOJNOVARSTVENEGA ZAVODA MALČI BELIČEVE,
Ljubljana, Tržaška 78

objavlja prosta dela in delovne naloge:
— 6 vzgojiteljic za nedoločen čas
— 3 vzgojiteljice za določen čas (čas porodniškega dopusta)
— vzgojiteljice za popoldansko varstvo otrok — nedoločen čas

Pogoji:
— dokončana srednja vzgojiteljska šola,
— moralnopolitična neoporečnost,
— nastop dela je s 1. septembrom 1978.

Prijave sprejemamo 15 dni od dneva objave razpisa. Pismene prijave pošljite na naslov: Vzgojnovarstveni zavod Malči Beličeve, Ljubljana, Tržaška 78.

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE

razpisuje dela in naloge
1. učitelja telesne vzgoje
2. učitelja za poučevanje metalurških predmetov
3. učitelja za poučevanje elektrotehnike

Pogoji za sprejem:
1. dokončana visoka šola za telesno kulturo
2. diplomirani inženir metalurgije
3. diplomirani inženir elektrotehnike

Nastop dela 1. 9. 1978.

Komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve pri občinski skupščini Celje, objavlja po zakonu o srednjem šolstvu (Ur. List SRS, št. 18/67 in 20/70)

razpis za prevzem nalog
— ravnatelja Pedagoškega centra v Celju

Pogoji:
— visoka strokovna izobrazba in izpolnjevanje pogojev za učitelja srednje šole;
— 5 let delovnih izkušenj na področju vzgojnoizobraževalnega dela;
— da je kandidat družbenopolitično aktiven in da pri svojem delu uveljavlja načela socialističnih samoupravnih odnosov;
— da predloži ustrezen pismen predlog o načinu uresničevanja programske usmeritve in nakaže svojo vlogo pri uresničevanju tega programa.

Rok za prijavo je 15 dni od objave. Kandidat bo imenovan za štiri leta.

TOZD PROJEKTIVNI BIRO

LJUBLJANA, Titova 37

- projektira vse vrste instalacij, vodovodnih, ogrevalnih, prezračevalnih, hladilnih in klimatskih naprav, kotel-skih, tehnoloških in energetskih naprav ter cevovodov za visoke in nizke tlake in za procesno tehniko, naprav za razvod tehničnih plinov in za čiščenje zraka;
- projektira elektro instalacije jakega in šibkega toka, transformatorske postaje vseh velikosti in napetosti, industrijskih in distribucijskih naprav visoke in srednje napetosti ter strelovodnih naprav;
- projektira avtomatske regulacije za klimo, prezračevanje, hladilne naprave, centralno ogrevanje in procesno tehniko.

TOZD OGREVANJE, VODOVOD

Ljubljana, Titova 37

- projektira vse vrste strojnih instalacij po sklenjenih pogodbah za uresničitev sprejetih del;
- izvaja instalacije vodovodnih in sanitarnih naprav za vse vrste objektov, montažo ogrevalnih naprav, energetskih cevovodov za nizke, srednje in visoke tlake, plinskih instalacij z ustreznimi napravami, montaže kotlov, montažo avtomatizacijskih naprav na področju toplotne tehnike, toplotne izolacije vseh vrst;
- opravlja transportno dejavnost za opravljanje prevzetih del;
- proizvaja montažne elemente;
- opravlja servisne službe za registrirano dejavnost.

TOZD ELEKTROMONTAŽA

**LJUBLJANA, n. sol. o.,
LJUBLJANA, Titova 37**

- projektira in izvaja vsa elektroinstalacijska dela na napravah za prečiščevanje vode, preskrbo z vodo in reguliranje odpadnih voda;
- izvaja vsa elektroinstalacijska dela jakega in šibkega toka;
- izvaja vse elemente instalacijskih del na napravah visoke napetosti;
- nadzoruje in upravlja tehnološke procese v vseh vrstah industrije in izvaja avtomatizacijo proizvodnih procesov;
- izdeluje elektroopremo za elektroinstalacije jakega in šibkega toka ter strelovodnih naprav;
- projektira vse vrste instalacij jakega in šibkega toka po sklenjenih pogodbah za opravljanje prevzetih del;
- izvaja meritve in nadzor nad vsemi elektroinstalacijskimi napravami jakega in šibkega toka;
- namešča in popravlja dvigala;
- popravlja naprave šibkega toka (telefonske centrale, požarne centrale, sekretarske centrale itd.).

TMP, TOZD KLIMA — MONTAŽA

Ljubljana, Vojkova 58, tel. 345-061

- projektira vse vrste strojnih instalacij po sklenjenih pogodbah za opravljanje prevzetih del,
- izdeluje elemente za toplozračne, ogrevalne in prezračevalne, odsesovalne, hladilne in klimatske naprave,
- namešča toplozračne, prezračevalne, odsesovalne, hladilne in klimatske naprave,
- namešča vse vrste regulacij in meritev,
- opravlja razne izolacije,
- opravlja servisno službo za registrirano dejavnost.

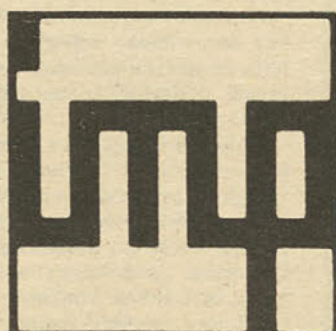
TOZD SKIP n. sol. o.

**LJUBLJANA, Celovška cesta 479,
telefon: 51-277, 51-850**

Cisterne od 2—100 m³, stoječi rezervoarji do 2000 m³ iz jeklene, aluminijaste in nerjaveče pločevine, gradbeni stroji, gradbena dvigala, fasadni montažni odri, kmetijska oprema in proizvodi iz armiranega poliestra (ležeče cisterne do 30 m³, blok cisterne, kontejnerji itd.).

POSLOVNI PARTNERJI LAHKO
ZAHTEVAJO PODATKE O CENAH,
ROKIH IN POGOJIH PISMENO,
OSEBNO ALI TELEFONSKO

**INDUSTRIJSKO MONTAŽNO PODJETJE
LJUBLJANA
LJUBLJANA, TITOVA 37**

Glasilo za vse

Si bral? Razpisi so zunaj. Tudi navodila za izdelavo samoupravnega sporazuma so bila objavljena. In kje je mogoče vse to dobiti? Taka in podobna vprašanja se verjetno pojavljajo tudi med delavci v vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Da je res tako, sklepamo po tem, ker so zadnje tedne nešteto krat po telefonu spraševali, kdaj bo objavljen npr. sporazum? Pogosto tisti onkraj žice niti povedati ni mogel natančno, kakšno je to gradivo, ki ga pričakuje. Nekateri so hkrati naročali: »Ko bo izšla tista številka, pošljite je deset in več izvodov.« Tu in tam bi torej potrebovali posamezno številko »Prosvetnega delavca« v precej višji nakladi. Priznamo, da to ni tako preprosto! Kako naj v uredništvu vemo, kdaj bo potrebna višja naklada, kako naj to urejamo, ko pa je skoraj v vsaki številki gradivo, ki obvešča vse o zadevah, ob katerih se vsako tako ali drugače lahko zamisli. Hkrati smo presenečeni, da vsak pedagoški delavec ne naroči svojega lista, saj bo vedno našel v njem nekaj, kar potrebuje. In če bi vsak to imel, bi se tudi uredništvo lažje ravnalo po željah in potrebah bralcev.

V majskih številkah bodo nedvomno nad vse zanimive informacije o pripravi predloga enotnega samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v dejavnosti vzgoje in izobraževanja in tudi sporazum bo objavljen prav v »Prosvetnem delavcu«. Vemo, da boste želeli veliko izvodov.

Zbor »57 dečkov in deklic«

V Bugojnu že več let deluje pevski zbor »57 deklic in dečkov«, ki je pod vodstvom zborovodje Miloša Dediča požel že več priznanj v Bosni in Hercegovini ter drugih republikah. Na tekmovanju v Bihaču je zasedel prvo mesto. V prvih majskih dneh bo zbor pod geslom »Otroci Bugojna otrokom Slovenije« krenil na koncertno turnejo po Sloveniji.

Nenavadna Grlica

Peta številka Grlice, revije za glasbeno vzgojo 1977-78, prinaša nenavadno gradivo: 22 klavirskih spremljav k ljudskim in borbenim pesmim in članek Glasbena ustvarjalnost v šoli. Pričujoča dela ne bi zbuja posebne pozornosti, če jih ne bi napisali diplomanti Pedagoške akademije v Ljubljani. Klavirske spremljave so nastale v razredu profesorja Jakoba Ježa, diplomsko delo Elizabete Križnik: Glasbena ustvarjalnost v šoli pa pod mentorstvom profesorja Lojzeta Lebiča.

Vsa ta dela izpričujejo visoko stopnjo zavzetosti, strokovnosti in sodobne usmerjenosti.

Urednik Jakob Jež opozarja, da so v tej Grlici zbrane izvršne, nenavadne spremljave kot osvežitve za delo v razredu. To tudi pove, da je delo glasbenega pedagoga v osnovni šoli resnično več kot prenašanje glasbenega znanja in dirigiranje pevskega zbora. Glasbeni učitelj je ne le strokovni in družbeni, temveč tudi umetniški delavec, česar se javnost in najbrž tudi nekatera vodstva šol premalo zavedajo.

»Nedvomno je vpeljanost v spremljavo melodij ljudskega značaja eden temeljnih pogojev za praktično usposobljenost učitelja glasbenega pouka na osnovni šoli... Zbirka z novimi in izvajalsko večinoma zelo dostopnimi spremljavami je ne samo študijsko zanimiva, ampak tudi uporabna... Ob poskusih lastnih spremljav so slušatelji lahko spoznali, da tudi to na videz drobno delo... terja neutrudno in dolgotrajno posvetitev, če hočemo biti v njem samostojni in suvereni, dober rezultat je komaj kdaj mogoče doseči takole mimogrede... Zbirka objavljenih spremljav bo generaciji sodelujočih gotovo zvesta sopotnica in dobrodošla tudi drugim glasbe-

Zanimali vas bodo komentarji, odmevi, izkušnje. Zakaj bi potem spravljali sebe in nas v zadrego in iskali le tiste številke, v katerih so take objave. Ob vedno večji vlogi sindikata ima tudi list delavcev na področju vzgajanja in izobraževanja vse večjo vlogo.

Menimo, da je pozornosti vreden predlog, ki nam ga je sporočil mariborski pedagoški delavec, naj bi delavci na vseh šolah obravnavali programsko zasnovo »Prosvetnega delavca«, objavljeno v letošnji 3. številki, hkrati pa kar v šoli naročili časnik. Tako bi glasila, ki ga vsak potrebuje, doseglo svoj namen in družbeni smoter, dobil bi ga vsak delavec v vzgojnoizobraževalni organizaciji. Potem ne bi bilo več treba iskati le posameznih števil, saj bi v celoti lahko spremljali strokovne in druge informacije, potrebne v našem vsakdanjem delu in življenju v šoli.

Sveti šol ali zbori delavcev bi lahko o takem predlogu premislili, s tem pa tudi pomagali, da bi se naš skupni časnik lahko razvijal tako, kakor si želimo. Naročnina, 10 din mesečno gotovo ne more biti ovira, ki je ne bi mogli premostiti, razvoju lista pa bi veliko pomagali, da bi lahko urešničeval načrt dela, ki ste ga sprejeli in tudi v javni razpravi pretekli mesec potrdili. Tisti, ki menite, da je »Prosvetni delavec« potreben, spodbudite k obravnavi tega predloga v svojih osnovnih sindikalnih organizacijah, pri vodstvih šol in drugje. Obenem prosimo vodstva šol, da pri tem pomagajo in se odzovejo!

ji, se udeležil velike pevske prireditve v Celju in sklenil obisk s prireditvijo v Mariboru, posebej pa bo počastil spomin legendarnega Pohorskega bataljona s koncertom na Osankarici. Tako se živo krepki sodelovanje med mladimi obeh republik. Pevskemu zboru želimo lepe prvomajske praznike in obilo uspehov na umetniški poti.

nim učiteljem,« piše v uvodu urednik Jakob Jež in tu mu lahko samo pritrdimo.

ALBIN WEINGERL

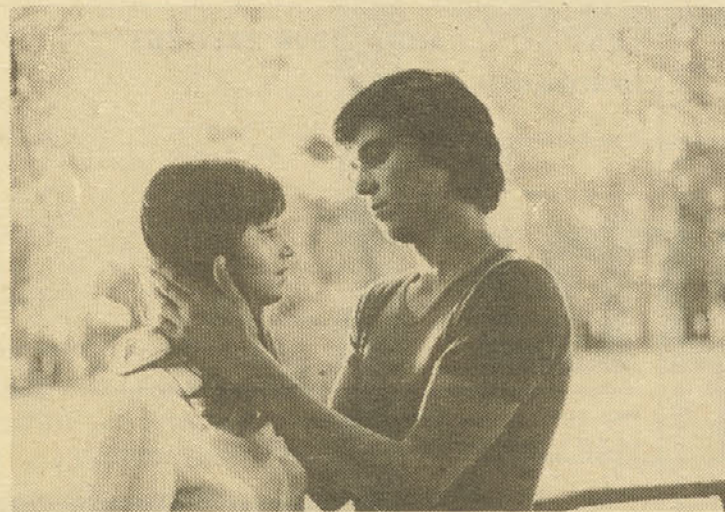
Ko zorijo jagode

Osnova za scenarij je bil istoimenski roman Branke Jurca. Priljubljeno mladinsko pisateljico dobro poznamo, saj je to že drugi film, ki je bil posnet po njeni literarni podlagi (Gregec Koblica). Scenarij je delo Ivana Potrča, režija Rajka Ranfla in kamera Tomislava Pinterja.

Ker je mladinskih filmov malo, smo tem bolj veseli, če pride tako delo iz naših domačih studiev. Pohvala velja tudi izbiri tematike, kajti film govori o današnji mladini. Jagoda je prijetno dekle, ki ne »zori« samo telesno. Skozi svoje izkušnje in ob prijateljevih življenjskih spoznanjih stopa v svet odraslih. V zameno za varnost doma, ki jo je imela kot otrok, je dobila svobodo svojih, odločitev ki pa obvezuje. Film se optimistično končuje z Withmanom: »Vse se razvija naprej in naprej, nič se ne zruši...«

Mladi gledalci bodo film z veseljem sprejeli in gledali, potem pa tudi pozabili nanj. Žal film probleme mladih samo nakaže, ničesar ne odpre, niti ne reši. Vsaka mladost se mora spopasti z vsem, kar v našem svetu ni prav, in pognati korenine. Vprašanje je, če te korenine lahko vsakdo tudi zares požene in kakšne možnosti ima za to. Veliko mladih gledalcev bo gledalo film, pa jim bo Whitmanov stavek najbrž bolj malo pomagal. Film ni nič več kot prijetna slikanica, ki občuduje rast in lepoto neke mladosti z idejo in vero vanjo.

META ŠUBIC

Jagoda in Dragi

Podobe trenutkov

Kulturni teden ljubljanskih gimnazijcev — od 17. do 21. aprila

Takole so pred nedavnim ljubljanski srednješolci praznovali 100-letnico Župančičevega rojstva: Najprej je poletel škrjanček v nebo kot pojoča raketa in »Vesela pomladna epistola« se je začela. To je bil uvod v vrsto prireditev, na katerih so srednješolci predstavili tudi svojo ustvarjalnost (poleg že preskušene besedil, ki so bili temelj vsem recitalom, igracam, literarnim nastopom in lutkovni igri za otroke.)

Zeleni Jurij se je razigral v popju mladosti in cvetovih tradicije, ki so se osuli po nabiti dvorani in prepili z vedrino in rodoljubno domačnostjo mladež in odrasle. Verzi o pomladi so se prepletali z domiselno dvodrsko scensko rešitvijo, ples se je zlivljal z besedo.

Zborovsko petje je ta mladi spektakel še podprlo. Seveda pa je bilo treba vsa mlada, današnja besedila znova prebrati, kajti na odru so se povsem zabrisala, besede so bile le glasba, šumenje. Zvone Šedlbauer je naredil ambiciozno in širokopotezno zasnovo, balet pod vodstvom Janeza Boleta je bil nova razsežnost. Župančičeva besedila so še vedno retorično, muzično in verzifikatorsko mojstrstvo.

Profesorica Minka Kuclar, ki je prizadevno vodila organizacij-

ski odbor, nas je z uvodno besedo povabila v petdnevni svet PODOB TRENTUKOV, ki potekajo ta teden. Na sporedu so Samorastniki; Jacques Prevert nas je popeljal na začetek stoletja, in v recital z glasbo in plesom vnesel francoskega duha, ki je lahko uvod v neko dobo. Šentviška gimnazija se drzno loteva odlomka Friedricha Dürrenmatta: FIZIKI, Veroniko Deseniško, ki smo jo že videli na deskah Šentjakobskega gledališča, so sveže uprizorili gimnazijci I. gimnazije iz Bežigrada, gimnazijci z Viča so se lotili Cankarjevih besedil, Gimnazija pedagoške smeri VI-HARJA (to nam obeta poezijo mladih)... Pred nami je izbor besedil, ognjemet mladih poskusov in že zrelih dosežkov osebnosti, ki jih še komaj kroti pedagoški prst — ali mentorjev ali staršev.

Alenka Košorok: »Ko igraš klavir, se moje roke dotikajo / tvojih prstov, ki bežijo in bežijo... / dokler se ne bodo nekoč ustavili in me začutili.« / Odgovarja ji Tomaž Vrhovec: »Ne upam si odpreti ust, / čeprav vem, da bi morda bil uslišan. / Ne upam si odstreti krinke, / čeprav ti cenim moj pravi obraz. /

Vlado Dimovski bi komaj lahko sledil povabilu, in je otožen: »Šel sem mimo, / a se nisem

Navdušujmo mlade bralce za knjigo!

April je čas, ko podeljujemo bralne značke. Otroci se jih prav veselijo, tisti majhni, v prvem in drugem razredu, pa tudi oni iz višjih.

Osnovna šola Janko Padežnik v Mariboru ima bogato bralno tradicijo. Vedno je bila med najboljšimi, pa tudi letos ne zaostaja. Značko si je v tem letu priborilo kar 796 učencev, tj. 94,5 %. V mnogih razredih so tekmovali vsi učenci.

Seveda gre za takšen uspeh nemalo zahvala vsem tistim tovarišicam, ki se ukvarjajo z mladino in jo navdušujejo za branje. Še marsikje pa se premalo zavedajo, da ni vseeno, kako bo učitelj spodbudil učenca k branju. Grešijo tisti, ki pravijo: »Kaj bi se gnali! Naj tekmujejo le tisti, ki to res želijo!« Napak! Otroka je treba pridobiti, ne pa prisiliti. Kako naj se otrok navduši nad sadežem, če ga še ni okusil? Treba mu ga je torej ponuditi. In kdo bo to najboljše znal, če ne prav vzgojitelj?

Kako pa naj poteka pogovor o knjigi? Kot pogovor, toda ne kot izpit pred strogimi učiteljevimi očmi. Učenec naj v pogovoru z učiteljem dokaže, da je knjigo prebral, pa čeprav ne bo znal naštetih vseh podrobnosti. Kakšna nagrada za učitelja je, ko se kasneje spet sreča z istim učencem in mu le-ta prizna, da so ga knjige osvojile, da je postal njihov prijatelj.

ANA ŠMARČAN

ozrl. / Prekipevajoči duh po življenju / je strl v meni vsa občutja. / ...Koliko neizoblikovanih gmot, / gmot-življenja je ostalo za menoj. /

Med plejado pesnikov, ki vladajo tem podobam trenutkov, se oglašja proza Alje Gašperinove: »Domislila se je svojega otroštva. Bila je majhna in prav revno dekle, opredeno z resnim snom. Spomnila se je svojega doma, nekaj lepe, belo obarvane hiše, katere umazani omet je zdaj v cunjah visel proč, katere okna so temna in osamljena, krog hiše sta pesek in zemlja, rastlinje na zapuščenem vrtu objema vso hišo...« Sonja Dobnikar se ji odzove na temo minevanja s Križem: »Križi so me vzeli in me priklenili nase, / na skalnato obrežje zamreženega molka / Zdaj sem križ. /

Prozaična alegorija ČRNA VOTLINA I. do V., je sunkovita, raztrgana, doživeto besedilo, s halucinacijsko-vizualnimi prebiski, rob zavesti, morda stari drogiran zahod v tej pomladi ali tudi sinestezija našega časa in dobe: »Še ena zabava. Nekdo je prižgal

light-show in ugasnil belo luč nad umivalnikom. Špet glas Stradivarijeve violine. Charlie pleše. Rdeče se pomika po svetlo modri sobi. Iz ust moli mehka cigareta. Charlie ve, da resnično obstaja, zato samo zapre oči in potegne modri dim iz mehke rdeče cigarete.

Kdo v tej sobi živi? Modro rdeča tišina, ki se ovija okoli Charliejevih nog. Nekako strah ga je. Petindvajset sluzasto mehkih rok se dviga v rdeči dim, ki je že napolnil sobo...« Aleš: Upor malikov — Ne joči, / brat moj. Posekaj ograjo / in upihni mesec, / da ne bo svetil / na tvojo pol. Tanja Spasojević se loteva epske, humanistično-trpne tematike golobu (miru?). Spomini, srce in rešilna ladja, pa podgane: »Podgane so se razbežale daleč po gozdu in v zobeh je vsaka odnesla kos ladjinega srca.«

Ti drobni, veliki in mali pobegi od resničnosti nam sicer reflektivno črtajo svet mladih, manjka pa socialna nota, realistični zapis ali soočenje s stvarnostjo. Kot nemoč odzvanjajo besede Andreja Kermavnerja: »Kaj hočejo od mene? Živeti «navadno» življenje? Biti kmet? Imeti pet otrok, polno smeha in joka? Bil bi kmet, a me vleče drugam. Ne morem se spremeniti.«

Zbornik ljubljanskih gimnazijcev se smiselno vključuje v prve mostove, ki vodijo v svet literature. Osem ljubljanskih gimnazij je začelo z izbori, ki bi lahko postali letni ZBORNIKI mlade slovenske literature. Tak širok, demokratičen izbor bo prav gotovo prerastel v vrenja, ki bodo našla pot v literarne revije.

Prireditve v Mali dramii so mala radost mladosti. Udeležba srednješolcev je množična, saj je sodelovalo 13 srednjih šol s 130 učenci, vseh 15 predstav pa se bo z 20 šol udeležilo skupaj 11.500 učencev.

V imenu republiškega zbora za proslavljanje 100-letnice Župančičevega rojstva se je zavzel za organizacijo Miloš Poljanšek.

IVAN CIMERMAN

8 IZŠEL JE PIONIR

ZAKAJ V JAME

Letošnji letnik mladinske poljudnoznanstvene revije PIONIR se počasi izteka. Te dni je izšla že osma številka, ki prinaša spet več zanimivih prispevkov. Med njimi je tokrat največ prostora odmerjenega geografiji, spoznavanju naše ožje domovine, ki jo bodo med majskimi izleti šolarji prekrizirali po dolgem in počez. Osrednji članek je posvečen 160-letnici jamskega turizma v Postojni. Naša najznamenitejša podzemna jama je v besedi in barvni podobi prikazana zanimivo in izčrpno, prispevek pa dopolnjuje tudi poučen članek z zgornjim naslovom ZAKAJ V JAME, ki pripoveduje o naših jamah in jamarjih.

Naš kraški svet je poln presenečenj in neznank, ki jim skušajo priti do dna številni raziskovalci. Eno od takih raziskovanj, ki so jih opravili sodelavci postojnskega inštituta za raziskovanje Krasa, je pokazalo, da je Ljubljana pravzaprav reka s šestimi imeni, saj so barvanja pokazala, da zbira vode z obeh strani Snežnika, te pa se prek Pivke in Raka stekajo v skupen tok Unice. O tem pripoveduje prispevek z naslovom ČUDOVITA REKA S ŠESTIMI IMENI.

Tudi PIONIRJEV KOMPAS, rubrika zanimivosti o domačih krajih, prinaša prispevek, ki bo koristno napotilo za majski izlet. Središče rudarskih revirjev, Trbovlje, so nedvomno zanimive in vredne ogleda.

Geografski delež vsebine osmega PIONIRJA zaokrožata še dva prispevka z najjužnejših meja naše domovine. Kajmakčalan, visoka gora na meji med Madeonijo in Grčijo, je bila prizorišče ene od odločilnih bitk prve svetovne vojne, planotasta pokrajina Mariovo v njeni sosesčini pa še vedno živi odmaknjena od večjih mest. Popotnik v tistih krajih dobi občutek, da se je tam ustavljal čas.

Med prispevki, ki so v osmi številki PIONIRJA odmerjeni biologiji, izstopa prispevek z naslovom ZLATOROGOVO KRALJSTVO NEKDAJ IN DANES. Ob znameniti pripovedki o Zlatorogu in triglavski roži avtor zanimivo popisuje skop, toda izredno pisan rastlinski svet visokogorja in tako dopolnjuje podobo Triglava, ki jo je Pionir zarisal že v prejšnjih številkah.

Kulturno zgodovino Srbije opisuje prispevek OD LEPENSKEGA VIRA DO VINCE, o kolibrih pripoveduje članek PTIČ, MOČEN KOT KONJ, DROBEN KOT ČMRLJ, o zavarovani rastlini zapis MOČVIRSKI TULIPAN ALI LOGARICA, NAJBOLJŠA MASKA je naslov krajše izvirne znanstvenofantastične zgodbe, ki jo je napisal posebej za PIONIRJA naš znani avtor Vid Pečjak. Poleg naštetih prispevkov prinaša osmi PIONIR tudi zanimivo gradivo v rednih rubrikah: LITERARNE IGRICE, ALBUM SLOVENSKE FOTOGRAFIJE, KAJ DELAJO KROŽKI, KLUB RADOVEDNIH, PTT itd.

PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR —